

**ÄLVSBORGARNA
10 ÅR**

Älvsborgarna

NR 2 • 2016

MUCK FRÅN GMU-NY OCH KONTRAKT PÅ JOBB I FÖRSVARSMAKTEN

- 10 år – tillbakablick
- Skarpa debattsidor
- GMU-ny
- Sjöövervakningsenheten
- Hemvärnet övar i Danmark
- Militära flygplan på Götaverken

Då har tiden kommit att summera ytterligare en hektisk period. Som vanligt tänkte jag ta tillfället i akt att se tillbaka på det gångna halvåret och även förmedla några tankar om framtida verksamhet.

Försvarsminister Peter Hultqvist besökte Garnisonen i oktober. Han fick en grundlig genomgång av verksamheten och verkade mycket nöjd. Bild, U Roos.

ÄLVSBOGARNNA ges ut av Kamratföreningsförbundet Älvsborgarna i vars styrelse Göteborgs garnison är representerad.

Ansvarig utgivare är förbundets ordförande Svante Bergh.

Tidningen är politiskt oberoende och dess vision är att medverka till att ena och stärka Göteborgs garnison i syfte att öka garnisonens målluppfyllelse.

Redaktör är Peter Andersson. I redaktionen återfinns också Erik Pousar och Peter Jacobsson.

KONTAKTUPPGIFTER

Kamratföreningsförbundet
Älvsborgarna
C/O Peter Jacobsson
Göteborgs Garnison,
Box 5155, 426 05V Frölunda
031-692620.

Layout: Sandstens 2016 Tryckt inom EU av Sandsten Tryckeri AB 2016.

Tidningen stöds av Föreningen för Göteborgs Försvar.

Omslagsbilden visar baskerceremoni för grundutbildade. Se notis på sid 13. Foto Robert Hammarberg.

Arbetet med att implementera och verkställa den av Riksdagen beslutade inriktningspropositionen fortsätter med full kraft i hela Försvarsmakten. Jag tror att jag talar för många medarbetare när jag säger att den tydliga riktningen som propositionen och ÖB:s påföljande inriktningar inom ramen för FM 2025 gav har haft en mycket positiv inverkan på organisationen. Den tidigare upplevda känslan av att inte riktigt veta var fokus skulle ligga har nu förbytts i ett målmedvetet strävande mot att öka effekten i insatsorganisationen.

En stor del av den nya inriktningen av Försvarsmakten behöver ta sin utgångspunkt hos våra medarbetare och deras attityd och inställning till sina uppgifter. I det kartlägningsarbete som bedrivits på förbandet för att klarlägga vilka behov av förändringar som finns hos oss, är det två aspekter som tydligt utkristalliserats. Dels behovet av tydligare målformuleringar dels förbättrat samarbete mellan olika enheter och avdelningar.

Med anledning av detta har följande målbild formulerats för FömedC:

För att bidra till ett starkare försvar som möter varje hot och klarar varje utmaning ska vi:

- utveckla och leverera försvarsmedicinsk förmåga före, under och efter insats.
- utbilda, öva och mobilisera våra egna krigsförband; depån, två sjukhuskompanier och fyra hemvärnsbataljoner.

Vi gör det bästa möjliga i alla situationer och är stolta över vad vi åstadkommer. Här trivs vi med vårt arbete och rekommenderar det till andra.

Det är min förhoppning att målsättningen skall svara på frågan vad vi är till för och även att hjälpa enskilda medarbetare och enheter att förstå sin egen roll.

Det handlar dock inte bara om inställning utan även organisation och arbetssätt behöver ses över för att vi bättre skall kunna svara upp mot de nya kraven. För vår del har det i huvudsak handlat om översyn av organisationen på försvarsmedicinska enheten där understöd med utbildning och träning av den försvarsmedicinska funktionen i hela insatsorganisationen står i fokus. Översynen skall vara klar till årsskiftet med ny organisation implementerad runt halvårsskiftet 2017.

Så några ord om hösten som gått.

Den ordinarie verksamheten i form av exempelvis förbands- och befattningsövningar vid Elfsborgsgruppen och test- och utbildningsverksamheten i Linköping har rullat på med sedvanligt gott resultat. Även utbildning och övning på det försvarsmedicinska området har fungerat mycket väl med funktionsövningen i början av oktober som en tydlig höjdpunkt.

Det nya grundutbildningssystemet har också fungerat väl. Den första kullen gav oss 29 nya hemvärnskontrakt och 28 soldater till Sjukhuskompaniet varav 16 stycken valt

att stanna kvar som kontinuerligt tjänstgörande. Ett mycket välkommet tillskott! Även den andra utbildningsomgången som endast innehöll soldater med inriktning mot hemvärdet har givit mycket goda resultat, inte minst är avgångarna under tjänstgöring extremt få.

Bland de lite mer ovanliga verksamheterna kan nämnas vårt deltagande i Tall Ships Regatta där ett antal medarbetare gjorde fantastiskt fin reklam för Försvarsmakten i allmänhet och garnisonen i synnerhet. Ett annat glädjeämne var genomförandet av försvarslogistikchefens fältövning på Gotland där projektgruppen från FömedC som svarade för planering och genomförande gjorde ett mycket bra arbete.

Slutligen har vi sett en positiv utveckling på infraområdet, inte minst när det gäller skjutmöjligheter. Skjutbanorna på Bråt och Säve är under uppdatering, beslut är fattat om ytterligare ett bullerplank vid östra skjutbanan som återigen skall medge skjutning med pistol och sist men inte minst finns ett beslut om byggande av en skjuthall inne på Käringberget. En del av de här åtgärderna kommer att ta lite tid att genomföra, men det rör

åtminstone på sig.

Vad ser vi då framför oss det kommande halvåret? Förutom fortsatt arbete med implementering av FM 2025 och den ordinarie förbandsverksamheten utgör utan tvekan fortsatt och fördjupat planeringsarbete mot försvarsmaktsövning Aurora 17 en fokuspunkt.

Bilden har klarnat något, men det finns fortfarande ett antal frågetecken, inte minst när det gäller det utländska deltagandet i övandet av värdlandsstöd enligt det samförståndsavtal Regeringen tecknat med Nato. Det som förefaller helt klart för närvarande är att FömedC stab tillsammans med två hemvärnsbataljoner kommer att ingå i Värdlandsstödsmomentet. I övrigt kommer vi att ha deltagande personal och förband i övningen på Gotland, i Mälardalen, på Sätenäs och i Blekinge. Det kommer att vara tomt på kaserngården i september...

Med dessa ord vill jag tacka alla för goda insatser under hösten, och tillönska alla en riktigt God Jul och ett Gott Nytt År.

**ÖVERSTE PETER ADOLFSSON
C FÖRSVARSMEDICINCENTRUM OCH
GÖTEBORGS GARNISON**

Vita praeponitur – Livet främst

Strävsamma veteraner – 10 år med Älvsborgarna

En förutsättning för att tidningen skall komma till läsarna är att den förses med adressetiketter med eller utan kuvert. I alla år har våra trogna hemvärnsveteraner och kamratförening ställt upp och utfört denna viktiga syssla.

Orsaken till att Älvsborgarna distribueras i kuvert är att berörda chefer/organisationer skall kunna skicka med riktad information. Huruvida denna möjlighet utnyttjas är upp till respektive chef/organisation. Man kan paketera ner till gruppnivå om så önskas. Detta är en bra möjlighet att till en låg kostnad två gånger om året nå specifika mottagare.

Flitiga damer och herrar med viktigt uppdrag

VIKTIGA SAMHÄLLSFUNKTIONER MÅSTE FUNGERA ÄVEN UNDER KRIS

Beredskapsgruppen på konferens

Här presenterar Lennart Bernram på avdelningen för Samhällsskydd och beredskap vid Stadsledningskontoret i Göteborg hur krishanteringen fungerar inom kommunen. Han ställer frågorna: Är vi förberedda på det oväntade och hur höjer vi vår gard och ökar krisberedskapen i Göteborg?

Avdelningen Samhällsskydd och beredskap vid Stadsledningskontoret i Göteborg består av elva medarbetare. Det är en avdelning med mycket stor kompetensbredd i många avseenden. Tre kvinnor och åtta män, åldrar från 30 år till drygt 65, några med utlandsanknytning, erfarenheter från privata företag, kommunala förvaltningar och bolag jämte statliga företag och myndigheter. De militära erfarenheterna sträcker sig från civilister till överstelöjtnant. Med våra skiftande bakgrunder och omfattande kontaktnät är vi väl lämpade för uppgifter inom samhällsskydd, beredskap och krishantering.

Avdelningens verksamhetsfält är allt det arbete som Göteborgs Stad gör för att alla kommunala verksamheter ska vara så väl förberedda som möjligt när det inträffar en kris. Det kan handla om allt från påfrestande vädersituationer med begränsade översvämningar som följd, till en större och mer omfattande händelse som hotar att sätta livsviktiga sam-

hällsfunktioner, som exempelvis sjukvård och el- eller vattendistribution, ur spel.

Samhällsskydd och beredskap handlar också om att värna människors liv och hälsa och att se till att stadens viktigaste funktioner fungerar också under en kris. Krishantering handlar om vad Göteborgs stad gör när krisen är ett faktum. Förutom att rädda liv gäller det att hålla viktiga funktioner i samhället igång och att begränsa skador på egendom och miljö.

Kommunstyrelsen har det övergripande ansvaret

Ansvaret för arbetet med krisberedskap och krishantering ligger hos kommunstyrelsen och Stadsledningskontoret har uppdraget att stödja kommunstyrelsen i att leda, samordna och följa upp Stadens verksamheter

Stadsdelsförvaltningarna har ansvar för medborgarna

Våra tio SDF har ansvar för sina medborgare, både i vardagen och i kris. Det som drabbar medborgarna i en kris ska i första hand hanteras av stads-

delsförvaltningen.

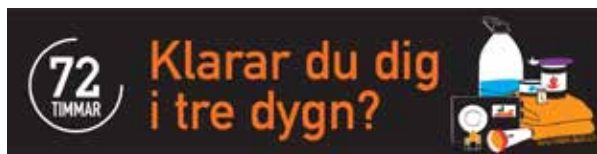
Skulle krisen öka i omfattning och situationen förvärras, kommer fler aktörer in, exempelvis olika fackförvaltningar. Vilka det blir beror på vad problemet är. Växer krisen ytterligare behövs kanske resurser från myndigheter på nationell nivå.

Alla medborgare har dessutom ett eget personligt ansvar för sin egen och sina näras säkerhet. Är vi starka och friska bör vi räkna med att samhällets resurser till en början framför allt kommer att användas för att hjälpa svaga och utsatta människor, till exempel äldre, sjuka och barn. Den årligen återkommande kampanjen 72 TIMMAR lär ut detta budskap och har kopierats av närmare 50 kommuner.

Göteborgs Stads krisberedskap

Stadens krisberedskap handlar om att utveckla kommunens samlade förmåga att hantera krissituationer. Detta sker bland annat genom utbildning och krisövningar i förvaltningar och bolag. Dessa har krisberedskap för sina verksamheter och egna krisledning. Göteborgs Stad arbetar ständigt med att förbättra krishanteringsförmågan för oss alla i Göteborg.

LENNART BERNRAM

Kalendarium våren 2017

När	Vad	Anm
01-feb	Öppen mäss i GBG med föredrag	Information om garnisonen
02-feb	Föredrag Annika Nordgren-Christensen mässen I 15	Vpl-utredningen
23-feb	Föredrag mässen I 15	
07-mar	Pub och studiecirkel mässen I 15	
15-mar	Öppen mäss i GBG	Kamratföreningens årsmöte
23-mar	Öppen mäss i GBG med föredrag	FVMA årsmöte
30-mar	Årsmöte och föredrag mässen I 15	
04-apr	Pub och studiecirkel mässen I 15	
05-apr	Öppen mäss i GBG med föredrag	ROSIG
21-24 apr	Vårresa I 15 Kamratförening	Eventuellt Madrid
26-apr	Öppen mäss i GBG med föredrag	Föredrag eso
27-apr	Föredrag och mässkväll I 15	
02-maj	Pub och studiecirkel mässen I 15	
11-maj	Öppen mäss i GBG med föredrag	SFRO
18-maj	Torpafton, soldattorpet I 15	
24-maj	Öppen mäss i GBG med föredrag	41. Hvbat SÖF
25-maj	Kamratföreningens Käsöresa	
30-maj	Pub och studiecirkel mässen I 15	
31-maj	Öppen mäss med föredrag	42. Hvbat SÖF
05-11 juni	Utlandsresa I 15 kamratförening	Resmål ej fastställt
Var	Verksamhet i Göteborg på Garnisonsmässen • www.gsgbg.se • Facebook: GSGBG mässen	
	Verksamhet på regementsmässen i Borås • www.kamrati15.se	

Stöd de ideella krafter som kämpar för att hålla våra fina mässar i gott skick och gör dem tillgängliga för alla som ingår i eller aktivt stödjer våra krigsförband.

ROBUST PERSONALFÖRSÖRJNING?

Den 28 september överlämnade personalförsörjningsutredningen sitt betänkande gällande det militära försvaret. Vill man inte läsa 259 sidor så återfinns det viktigaste i sammanfattningens tio sidor (13-22). För att hitta utredningen på internet googlar man på SOU 2016:63 (En robust personalförsörjning av det militära försvaret).

Regeringens särskilde utredare Annika Nordgren Christensen och Peter Hultqvist

Under tre månader deltog prickskyttar från 132. Säkerhetskompani Sjö, AMF1 i amerikanska Marinkårens prickskytteutbildning i Virginia. I högsommarvärme och under hög press testades elevernas förmåga att skjuta, observera, stalka samt planera och genomföra insatser. 32 elever stod uppställda 04.45 på måndagsmorgonen för de inledande fystesterna. Tre månader senare fanns endast tio elever kvar, uppställda för examensceremoni.

Prickskyttar från Marinen i USA

Kraftigt kamouflerad skytt under stalmomentet

Mellan april och juli deltog ett par prickskyttar från Marinens del av 13. Säkerhetsbataljonen: Säkerhetskompani Sjö i Marinkårens grundläggande prickskytteutbildning – Marine Scout Sniper Course. Kursen gick av stapeln på Marinkårsbasen i Quantico, Virginia och eleverna kom från olika delar av Marinkåren, samt i detta fall, elever från Sverige och 1. Amfibieregementet.

Efter dem inledande fystesterna drog kursen igång, där teori och praktik varvades frekvent och i ett högt tempo. All förflyttning sker med språng och under fas 1 alltid med en fylld sandsäck i ryggsäcken, utöver

personlig materiel. Vid ett felaktigt uppträdande, eller när eleverna missar en utsatt tid, eller när motivationen helt enkelt behövs höjas, så straffas eleverna, kollektivt, med fysisk ansträngning. En enda kvarglömd tomhylsa på skjutvallen motsvarar exempelvis 100 burpees (styrketräningsmoment) för klassen.

Kursen delas upp i tre faser, där en avskiljning sker efter varje fas. Fas 1

består av skjutning på kända avstånd, 300-900 meter, med Marinkårens

” **Kursen är ansedd som en av de tuffaste och kanske den absolut svåraste att ta sig igenom inom Marinkåren, och ett frånfall på 60-70% är standard. En av våra två deltagare klarade alla hårda provningar och fick den eftertraktade HOG's Tooth.**

ordinarie prickskyttevapen M40A5 (M40A6 är under införande) samt med det halvautomatiska observatörsvapnet M110. Även orientering, natt och dag

samt observationsförmågan testas under Fas 1.

Fas 2 består av skjutning på okända avstånd, där förmågan att bedöma

FAKTA

Marinkår, elitförband för insatser i kust/marin miljö.

Stalk Från eng. smyga, förfölja, spåra, jaga. Att långsamt smyga sig fram utan att bli upptäckt och bekämpa ett mål. Genomförs enskilt eller i par och under övningen konstant observerade av instruktörer.

Exfiltration, extraction

Eng. för dra ut. Här avses räddande av utsatta soldater från fientligt område.

avstånd och vind sätts på prov, samt stalking*. Genomgående för kursen är att eleverna måste ha ett snitt på 80 %

agerar patrullchefer under två veckor, där all planering sker under fältförhållanden, med minimal sömn och under knappa tidsförhållanden.

Syftet är att efterlikna krigets verklighet, där elevernas förmåga att anpassa sig och fatta beslut sätts på prov. Fel beslut eller oförmågan att fatta ett beslut kan ge katastrofala följder i krig.

Under kursen klarar sig eleverna dock lindrigt undan, då följden endast blir en längre förflyttning, eller ett par tårgasgranater i grupperingen. Skyddsmask bars ej.

men, som de benämns under kursen, och tilldelas utbildningstecknet för prickskyttar inom Marinkåren, en HOG's Tooth, en gevärskula fäst i ett snöre som bärs runt halsen.

Kursen är ansedd som en av de tuffaste och kanske den absolut svåraste att ta sig igenom inom Marinkåren, och ett frånfall på 60-70% är standard. En av våra två deltagare klarade alla hårda provningar och fick den eftertraktade HOG's Tooth.

Tiden i USA har gett eleverna och förbandet en fördjupad förståelse för

Kamouflagedräkterna testas och ges en naturlig maskering

träff under skjutningarna samt 70 % på alla teoretiska prov, orderskrivning samt på stalkingen, där 10 bedömda stalkmoment genomförs.

Fas 2 avslutas med ett fysprov som sträcker sig över ca 6 timmar, och omfattar bland annat simning 500 m, löpning 2,4 km, 20 km snabbmarsch med 30 kg ryggsäck samt en hinderbana. Alla tester genomförs i uniform. Under testet slogs samtliga gamla rekord på skolan, varav 2,4 km löpningen slogs av en svensk elev.

Fas 3, den avslutande fasen, består av insatsplanering och genomförande i fält. Alla elever insatsplanerar och

Även den sista fasen avslutas med ett fysiskt prov, The Trail of Tears. En exfiltration* tillbaka till skolhuset, även här med inslag av tårgas, skadefall och ett högt tempo.

Den avslutande veckan på kursen innehåller ett teoriprof som omfattar hela kursen, skjutning med pistol (M9) samt med M107 SASR (cal .50, 12.7 mm). Därefter kvarstår endast vård, inlämning av materiel samt examensceremoni, där familj, bataljonschef och inbjudna talare medverkar.

Efter examen tituleras eleverna HOG's, Hunters of Gunmen, istället för PIG, Professional Instructed Gun-

hur prickskyttar kan nyttjas, både offensivt och defensivt, samt att nya erfarenheter har dragits samtidigt som gamla färdigheter har fräschats upp och befästs. Samtliga deltagare från förbandet är nöjda med kursen och hoppas att ett detta på sikt kan leda till ett utökat samarbete, samt att fler soldater och officerare ska ges möjlighet att åka på liknande kompetenshöjande utbildningar.

SERG LINUS ASSARSSON
PRICKSKYTT 132.
SÄKERHETSKOMPANI SJÖ

Utmana kompisarna?

Upplev Göteborg samtidigt som du genomför Elfsborgsmarschen

Internationell 2-dagarsmarsch i Göteborg, 10-11 juni 2017

www.elfsborgsmarschen.se

En garnison i förändring

Käringsberget sett med Eniros ögon

Från slutet av 40-talet till 1994 var läget vid försvarsmaktens förband i mångt och mycket statiskt. En plats, en verksamhet, en chef. Vid periodens slut hade Järnridån rämnat och försvarsmaktens förband upphörde att vara egna myndigheter. Intill 1994 var det regeringen som utsåg förbandschefer och dessas mandat kan jämföras med länspolischefernas innan polisen blev en myndighet i januari 2015. Försvarsmaktens övergång till en myndighet sammanföll med att politikerna såg en möjlighet att omfördela delar av försvarsbudgeten till andra utgiftsposter – ”Peace dividend”, var en slogan i början av 1990-talet.

Neddragningarna hade börjat tidigare, men det var i och med försvarsbeslut 1996 (FB 96) som förändringarna tog fart på riktigt. I och med dessa drucknade övergången till en myndighet i kampen om det egna förbandets överlevnad. FB 96 uppfattades trots förbandsnedläggningar av många som ett steg framåt. De kvarvarande förbanden skulle fortfarande utbilda mot ett nationellt koncept och många upplevde en positiv tillförsel av materiel, samtidigt som de värnpliktigas vilja var den högsta sedan kalla kriget. Som en följd av att antalet armébrigader minskades från 16 till 13 avvecklades Älvsborgs regemente (I 15) i Borås, varvid många befäl gavs möjlighet att flytta till Käringsberget.

Försvarsbeslut 2000 (FB 00) innebar ett abrupt slut på det ”gamla” och öppnade upp för en omställning som innebar att det nationella övergavs till förmån för internationella insatser.

Inom ramen för en totalavveckling av landets kustartilleri omvandlades Älvsborgs kustartilleriregemente (KA 4) till Älvsborgs amfibieregemente (Amf 4). Förbandet skulle tillsammans med Amf 1 i Vaxholm organisera en amfibiebrigad. Den omfattande territoriella ledningsorganisationen med militärområdesstaber, försvarsområdesstaber och försvarsområdesgruppstaber ersattes med en betydligt personalsvagare militärdistriktsorganisation. Staben för det Södra distriktet (MDS) med en generalmajor i spetsen förlades till Göteborg. Sammantaget var Göteborgs garnison en vinnare i just detta försvarsbeslut.

2004 var det dags för nästa försvarsbeslut. Detta blev för Göteborgs garnison närmast ett dråpslag! Såväl Amf 4 som MDS avvecklades. För att stilla upprörda känslor omlokaliseras Försvarets sjukvårdscentrum (FSC) från Hammarö strax utanför Karlstad till Göteborg. Prognosen för

Göteborgs garnisons existens var minst sagt bister och pekade mot knappt 200 heltidsanställda och inga värnpliktiga. Infrastrukturellt handlade det om att fundera på vilka delar av garnisonsområdet som skulle avvecklas. Stabshuset (byggnad 1) var till delar avställt och en totalavveckling var att vänta efter det att Sjöövervakningsförbandet enligt plan flyttats till Enköping. Någon garnisonsstab fanns inte utan detta skulle lösas av FSC stab som återfanns i byggnad 82.

Nytändning hos personalen

Det är i detta läge som Garnisonens personal i stället för att misströsta framgångsrikt började ta strid för sin och Garnisonens framtid. Den första

framgången var att de delar av 17. Bevakningsbåtskompaniet som återfanns i Vaxholm flyttades till Göteborg, där kompaniet i sin helhet därmed samlades. Julen 2005 lät ÖB via en tidningsartikel meddela att den tilltänkta flytten av sjöövervakningsfunktionen till Enköping inte skulle fullföljas. Julen 2006 beordrade regeringen mot försvarsmaktens vilja att Säkerhetskompani sjö senast den 30 juni 2007 skulle omgrupperas från Karlskrona till Göteborg.

Beslut togs också att FSC under 2007 skulle utökas och byta namn till Försvarsmedicincentrum (FömedC). Inom ramen för detta beslut flyttade huvuddelen av den förstärka staben till det klassiska stabshuset och fick tydligare garnisonsuppgifter. Kvar i byggnad 82 blev en mindre stabsresurs knuten till Försvarsmedicinheten (FömedE).

Efter uppväxlingen 2007 fokuserade Garnisonen på att argumentera för att landets två sjukhuskompanier skulle omlokaliseras från Skövde till Göteborg. Huvudargumentet för detta var behovet av att skapa den en kritisk massa av kvalificerad sjukvård som långsiktigt skulle säkerställa funktionens framtid.

Försvarsbeslutet 2009 var mycket positivt för Hemvärnet vilket tongi-

vande "långbortistan-krafter" mer eller mindre velat avveckla. Men med det tragiska kriget i Georgien i färskt minne beslutade riksdagen tvärtom om att satsa på hemvärnet. Genom att kraftigt höja ersättningen till hemvärnssoldaterna kunde övningsverksamheten ökas. I Göteborgs fall har antalet övningsdygn ökat från 3.000 år 2007 till 15.000 år 2015.

Argumenten för att omlokalisera

sjukhuskompanierna vann efterhand gehör och ansträngningarna kröntes med att förbanden formellt underställdes chefen för Försvarsmedicincentrum den 30 januari 2013.

Sammantaget har Garnisonens från att ha varit nere för räkning våren 2005 rest sig och är nu större än någonsin.

I tidningen Älvsborgarnas uppdrag ligger att inte bara informera om dagsaktuella händelser, utan även att lyfta

fram militära traditioner och olika satsningar på den sociala dimensionen och jämställdhetsfrågor. Klart är att den som i framtiden vill bilda sig en uppfattning om Göteborgs garnison, dess verksamhet och utveckling 2007-2016 har en guldgruva i form av 20 nummer av tidningen Älvsborgarna att studera, f.n. på cccs.nu/Arkiv/

ERIK POUSAR

Marinens sjöövervakning i Västerhavet

Sjöövervakningen på Västkusten påbörjades i ett mycket blygsamt format på Örlogsbas Väst/ Nya Varvet i slutet på 1970-talet. Inledningsvis hade man endast tillgång till en närspaningsradar (Nsrr) PS619 på Rörö. Alla målvärden som kom in från radarn fick då räknas om med hjälp av en för tiden synnerligen sofistikerad miniräknare från Texas Instruments, för att bli begripliga positionsangivelser. I början på 1980-talet hade verksamheten flyttats till Kåringberget och 1984 utbildades den första gruppen sjöbevakningsassistenter. Dessa kom att tjänstgöra i en kombinerad sambands- och sjöbevakningscentral där uppgiften i sambandscentralen inledningsvis var dominerande. 1991 samlokaliseras sjöövervakningen med Kustbevakningen i Byggnad 1C som då uppfördes för Kustbevakningens etablering på regementsområdet. Tydligt upplevdes synergieffekterna av denna samlokalisering så

pass goda att man 1995 även samlokaliserade sjö- och flygräddningscentralerna hit i vad som skulle komma att heta Ledningscentral Kåringberget (LcKB).

Radarbeståndet ökades efterhand med ytterligare ett par Nsrr PS615 samt kustspaningsradar PS239, även benämnd "sängbotten" på grund av antennens utseende, kom att ingå i sensorbeståndet. PS615 samt PS619 var väl närmast att betrakta som ren navigationsradar för fartygsbruk, vilka monterats på fyrtorn för att få utbredning. PS239 var däremot av kraftigare kaliber, vilka ursprungligen nyttjades av Kustartilleriet för fjärrspaning. Radarloben från dessa maskiner gick så högt att Flygvapnets luftbevakning blev intresserade av inhämtad information om luftmål upp till 12.000m. I början på 1990-talet gavs marinens sjöbevakning möjlighet att samutnyttja Flygvapnets radarkedja (PS870) för luftbevakning, vilket blev ett rejält kvali-

tetsmässigt uppsving för sjöbevakandet. Detta blev förvisso också en del i utrangeringen av PS239. Därefter har sjöövervakningssystemet 2011 tillförts PS640, en dansk navigationsradar för fartygsbruk, men med en modifierad antenn som gör den lämplig för landbaserad. Fortfarande delas också informationen från Flygvapnets PS871-stationer, vilka fortfarande utgör ett betydande komplement till den marina sensorkedjan.

Alla radarstationer var fram till 2009 med dåtidens teknik "stelt" uppkopplade mot respektive sjöbevakningscentral, varför det behövdes sex centraler för att kunna övervaka hela det svenska territorialhavet. Förutom i Göteborg fanns sjöbevakningscentraler i Härnösand, Stockholm (Muskö), Visby, Karlskrona och Malmö. Varje central var alltid bemannad H24/7 med en sjöbevakningsledare och två värnpliktiga ytobservatörer. Organiserade i sex centraler under två marinbas (Syd och Ost), med 30 Sjöbevakningsledare och 144 värnpliktiga med tillhörande ledningsfunktioner var sjöbevakningen ett till storleken försvarligt förband. Då marinkommandoorganisationen avvecklades år 2000 kom sjöövervakningscentralerna att organiseras under dåvarande Marinbaserna Syd resp. Ost – idag Marinbasen Karlskrona.

Under slutet av 1980-talet byttes det föråldrade datorstödda presentationssystemet STINA (Sjö Tull INformations Anläggning) ut mot ny PC-teknik och systemet STRIMA (STRidsledningssystem för MARinen) vilket innebar att arbetet inte längre behövde bedrivas i mörker p.g.a. ljussvaga skärmar. 2009 infördes

Vy från Sjöinfocentralen på Kåringberget

ett nytt system kallat C2SjöC, vilket beskriver verksamheten som Command & Control (C2) – att leda sjöstridskrafterna samt kommunicera med utvärerande enheter både på ytan och i luften. Detta system erbjuder en högre grad av automatisering, vilket underlättar för operatörerna. Då de senare systemen även gav möjlighet att ta emot information från AIS-systemet (Automatic Identification System) förändrades arbetet i centralerna radikalt eftersom fartygen själva sänder ut egen identitet via VHF och det ganska tidsödande manuella sättet att identifiera via radioavlyssning och anrop kunde minskas till ett minimum. Den nya tekniken fick dock konsekvenser. I och med införandet av försvarsmaktens IP-nät SendNet var de sex sjöbevakningscentralernas dagar räknade. Detta innebar att varenda plott som genererades av samtliga sensorer sändes ut på SendNet och tillgängligheten till dessa styrdes av tilldelad behörighet och kunde nu plockas upp var som helst i landet.

2007-2010 avvecklades sjöbevakningscentralerna i Härnösand, Visby, Karlskrona och Malmö. Ansvarsområden omdefinierades – den värnpliktiga personalen ersattes med anställd civil personal och formellt togs namnet bevakning bort och ersattes med övervakning. En utredning gjordes mot GLC/NOC (Gemensam LägespresentationsCentral/Network Operations Control) vilket pekade på en utveckling där sjöövervakning skulle kunna ske från och presenteras på en plats i landet tillsammans med Flygvapnet och Armén. Arbetet med utredningen genomfördes under ett år och vid beredning till riksdagen togs beslut om att inte inrätta GLC/NOC då främst kostnaderna blev alltför höga. Beslutet gjorde att verksamheten reducerades ned till två verksamhetsplatser, Göteborg och Muskö. Verksamhet bedrivs även i Visby med en avbemannad central, men med bibehållen standard som både Göteborg och Muskö. Detta ger ett grupperingsalternativ vid systemuppraderingar och annan systemvård då personalen kan omgruppera till Visby men fortfarande bevaka eget ansvarsområde.

Idag bemannas Sjöövervakningscentralen i Göteborg av fem civila operatörer H24/7/365. Centralen på Muskö bemannas på samma sätt. Sedan årsskiftet 2016 pågår en omorganisation som innebär att de civila operatörerna ska fasa ut till förmån för kontinuerligt anställda gruppbefäl, soldater och sjömän (GSS-K).

I systemet finns ständigt ca 2.500 fartygsmål varav 200-250 bara på

Västkusten varje dygn, vilka alla bearbetas. I huvudsak är det handelsfartyg som följs. Dessa passerar in och ut ur svenskt sjöterritorium i kraft av bi- och multilaterala handelsavtal. Normalt är flödena av fartygspassager under ett år ca 35.000 i Kattegatt, 60.000 i Öresund/Stora Bält och 60.000 fartyg passerar årligen Bornholmsgattet. Fortfarande har ca 90 % av alla varor som importeras eller exporteras i världen någon gång varit ”på köl”. Samtidigt sker samverkan med andra statliga myndigheter som har bruk för sjölägesinformation. En betydande del av arbetsuppgifterna i sjöövervakningscentralerna är därför att fastställa en normalbild av sjötrafiken i eget ansvarsområde samt att bekräfta identiteten på de fartyg systemet följer.

Främsta avsikten med att skapa en normalbild av fartygstrafiken är att kunna identifiera avvikelser från den samma. En avvikelse skulle presumtivt kunna vara en upprinnelse till ett asymmetriskt militärt hot, en sjöräddnings-situation eller ett miljöbrott avseende spill från fartyg. En avvikelse skulle också kunna vara resultatet av en passage av ett statsfartyg. Statsfartyg är fartyg som kräver tillstånd för att vistas på svenskt sjöterritorium. Huvuddelen utgörs av örlogsfartyg på besök samt forskningsfartyg som deltar i miljöövervakning samt forskningsprojekt på svenskt sjöterritorium och ekonomisk zon vilka avtalats med närliggande länder. Uppföljningen av dessa fartyg sker med stor noggrannhet och eventuella avvikelser från givet tillstånd rapporteras till Marintaktiska staben.

Sjöövervakningscentralen i Göteborg är samlokaliserad med Sjö- och Flygräddningscentralen (Joint Rescue Coordination Center – JRCC) samt Kustbevakningens nationella ledningscentral rapporterar också upptäckter som berör respektive myndighets funktion. I sjöräddningsfall både avseende liv såväl som miljö, avdelar sjöövervakningscentralen personal för deltagande i räddningsinsatsen då räddningsledaren så begär.

Försvarsmaktens och Kustbevakningens fartyg och flygande enheter samt Frivilliga Flygkåren används som plattformar för optisk spaning, och då så behövs, visa flagg. I mars 2016 togs trotjänaren V150 HMS Jägaren ur aktiv sjöövervakningstjänst. Fartyget togs i drift som vedettbåt för sjöövervakning 1972 efter att ursprungligen tagits fram som prototypfartyg till patrullbåtsklassen Hugin. Marinen planerar att under 2016-2017 konvertera de äldre korvetterna HMS Malmö och HMS Stockholm till Patrullbåt Större för att behålla

fartyg specifika för sjöbevakning. Även om inget av dessa två fartyg kommer att baseras på Västkusten kommer den största sannolikhet ändå gångtimmar att förläggas i Västerhavet.

Den marina sjöövervakningen har av naturliga skäl omgett av viss sekretess. Trots detta har utrymme idag skapats för internationella samarbeten avseende att dela sjölägesinformation. Arbetet initierades 2003 med samarbetet mellan Finland och Sverige – Sea Surveillance Cooperation Finland Sweden (SUCFIS). Efter detta har samarbetet utvecklat ytterligare. Samarbetet inom Östersjöregionen, Sea Surveillance Cooperation Baltic Sea (SUCBAS), påbörjades 2009. SUCBAS har idag nio medlemsnationer, åtta i Östersjöområdet och England. Dessutom sker sedan 2012 samarbete även mellan 18 EU nationer – Maritime Surveillance (MARSUR). Intresseområdet sträcker sig från Svarta havet till Medelhavet via europeiska Atlantkusten vidare till Engelska kanalen och Nordsjön. Avsikten med dessa samarbeten är att dela sjölägesinformation samt ta stöd hos varandra i övervakning, bl.a. av fartyg av särskilt intresse, vilket inte nödvändigtvis behöver vara av militära orsaker. Utbytet av information kan ske i olika nivåer (öppen/ sekretessbelagd information) och ger utrymme för olika sätt att utbyta informationen (öppna enkla system som mail/chatt/telefon) eller genom systemsammankoppling. Det sistnämnda samarbetet SUCFIS.

Ett av de huvudsakliga syftena med marinens sjöövervakning är att delta i den svenska incidentberedskapen och genom detta vara behjälpliga med att ”hävda nationell suveränitet och territoriell integritet”. Att inhämta information från egna sensorer samt kommunicera med egna enheter är huvuduppgifter och arbetet sker enligt principen Inhämta - Bearbeta – Delge. Ur det operativa perspektivet har sjöcentralerna alltid rapporterat direkt till Marintaktisk chef (MTCH) vilken också gett och fortfarande ger de operativa styrningarna för verksamheten. Målet är att upprätthålla en ständigt aktuell sjölägesbild för högre chefs order och beslut.

**”Nunquam non paratus”
– Aldrig oförberedd**

**HÅKAN LUNDBERG
SJÖINFORMATIONSHANDLÄGGARE,
SJÖÖVERVAKNINGSCENTRALEN
GÖTEBORG**

48H – från fältlunch till militärmedicin

Kursen 48H riktar sig till legitimerad hälso- och sjukvårdspersonal och genomförs vid Göteborgs garnison. Under två dygn får deltagarna en inblick i hur Försvarsmakten arbetar inom området försvarsmedicin.

Benny Grandin förevisar en tourniquet för några av deltagarna

Den sista helgen i oktober genomfördes den tolfte kursen 48H. Bland de 32 förväntansfulla deltagarna fanns sjuksköterskor, läkare samt en miljö- och hälsoskyddsinspektör. Gemensamt för alla var att de på ett eller annat sätt kommit i kontakt med Försvarsmakten och var nyfikna på vad en militär tjänstgöring kan innebära.

Under föreläsningar med titlar som "Anestesiologi i Försvarsmakten" och "Från Kärningberget till Mali – via Afghanistan" bjöds deltagarna på erfarenheter från en deltidstjänstgörande läkare och sjuksköterska.

– Jag förvånades över att samarbetet vid internationella insatser verkar så prestigelöst, sa allmänläkaren Anna-

Karin. Exempelvis hur en helikopter nyttjades över nationsgränserna.

Vid utbildningscentrumet Hippocampus fick deltagarna en inblick i hur den militärmedicinska utbildningen och utrustning ser ut.

– Jag uppfattar det som att Försvarsmakten ligger i spetsen vad gäller övning och utrustning inom sjukvård, sa sjuksköterskan Ola. Det finns en del utrustning som jag tidigare aldrig sett.

Det fanns även tid för samtal och frågor med instruktörerna kring den egna karriärmöjligheten i organisationen.

– Intressant att det finns så många olika anställningsformer inom Försvarsmakten, sa sjuksköterskan Martin. Nu skall jag fundera på hur jag går vidare.

Uppställning, fältlunch och fystest liksom transport med stridsbåt 90 till Käsö för en guidad visning fick spegla den gröna delen av verksamheten.

Middag på mässen och samkväm på soldathemmet var också uppskattade moment som säkert bidrog till den goda stämningen i gruppen.

– Det är otroligt vad mycket man hinner med på en helg, sa Ida, miljö- och hälsoskyddsinspektör. Jag är jättenöjd!

**TEXT O BILD: MARIA LÖFSTRÖM/
FÖRSVARSMAKTEN**

Civil/militär specialistutbildning för läkare inom anestesi, kirurgi och ortopedi med inriktning mot traumasjukvård

*Ann-Sofie Schöön är tf avdelningschef på bemanningsavd FömedE
Bild Maria Löfström*

anställt tre ST-läkare som förutom sin ordinarie specialistläkarutbildning kommer att få en utökad kunskap i trauma-

omhändertagande. För att stärka försvarsmakten och den civila sjukvårdens traumakompetens har försvarsmakten (FM) i samarbete med Sahlgrenska Universitetssjukhuset (SU) påbörjat ett pilotprojekt som innebär att FM tillsammans med SU

omhändertagande.

Behovet av att utbilda traumakunnig personal behövs både inom FM, men även inom den civila sjukvården där skadepanoramata ändrats, med exempelvis en ökad mängd skottskador. Dagens läkare specialiserar sig tidigt, vilket leder till att bred traumakompetens ofta saknas bland civila läkare.

Större delen av utbildningen, som är ca fem och ett halvt år, sker på SU som även blir huvudarbetsgivare. FM ansvarar för att utbilda de blivande specialistläkarna under två månader per år, där både medicinska och militära utbildningar ingår.

– I Försvarsmakten fokuserar vi på pre-hospitalt omhändertagande, trauma och ledarskap, säger Ann-Sofie Schöön. Delar av utbildningen som FM ansvarar

för sker i samarbete med lärosäten i Sydafrika där tjänstgöring på traumasjukhus ingår som en viktig del. Även möjlighet att delta i internationella och nationella insatser ingår som en del i projektet. De blivande specialistläkarna påbörjar sin utbildning i november med att genomföra en grundläggande soldatutbildning på Livgardet i Stockholm.

– Projektet är unikt, säger Ann-Sofie Schöön. Fungerar det som planerat är tanken att även utöka samarbetet med Karolinska universitetssjukhuset för att årligen fylla på med ytterligare tre kandidater. Det är en positiv utveckling att samarbeta med det civila samhället för att gemensamt bygga upp vår förmåga och kompetens.

**KATARINA SILVERPLATS
MD PH D**

FUNKTIONSÖVNING AV FÖRSVARSMEDICINSK FÖRMÅGA

I EEC förbereds en skottskadad inför operation

Vagnchef Johanna M var nöjd med att få öva i sin funktion

Under en vecka i oktober genomfördes en funktionsövning vid FömedC, där elva sjukvårdsgrupper från olika förband i hela landet övade och tränade sjukvårdstjänst. Deltagarna övade i sin befattning både individuellt och i team och schemat var brett – från teori inom folkrätt till övningar med omhändertagande vid masskadeutfall.

Funktionsövningen, där 200 personer deltog, är bara en i raden av övningar som kommer genomföras inför den stora försvarsmaktsövningen Aurora 17. Målet är att de övade enheterna skall få en enhetlig bild av, kunskap i och skicklighet

på försvarsmaktsreglementet för försvarsmedicin och sjuktransportledning.

– Förbanden är duktiga på sjukvårdsdelen och behöver öva på funktionsdelen, säger överstelöjtnant Timo Strömwall, chef för Försvarsmedicinska enheten vid FömedC. Förbanden ökar kompetensen i hela sjukvårdskedjan där allt från omhändertagande, ledning och rapportering ingår.

Övningen genomfördes både på Göteborgs garnisons område och vid Sisjöns övningsfält. Förutom sjukvårdsgrupperna övades olika värdenheter. På garnisonen

fanns en förbandsplats, en motsvarighet till vårdcentral med möjlighet till intensivvård samt en EEC, Early Entrance Force, upprättade. EEC är en traumaenhet med operationsförmåga. På Sisjöns övningsfält fanns också en förbandsplats och en LTG, lätt traumagrupp, med förmåga att snabbt sätta upp en mindre förbandsplats för att stabilisera och göra livsupprätthållande åtgärder på patienten före avfärd till nästa vårdinstans.

**Text o bild:
Maria Löfström
/Försvarsmakten**

Känsö har varit militär utbildningsplats i 80 år. De förnämliga förläggningarna och den moderna matsalen tillsammans med den unika avskildheten gör fortfarande ön till en förträfflig militär resurs. Här berättar en nybliven ledningssoldat efter genomgången GU-ny om tiden fram till kontrakt med Försvarsmakten.

FRÅN KÄNSÖBO TILL SOLDAT

På inryckningskortet stod att platsen för utbildningen som vi hade blivit antagna till var Försvarsmedicincentrum i Västra Frölunda. Men den 31 januari i år, dagen innan vår grundutbildning startade, fick vi ett kärnfullt SMS från plutonchefen för 61. plutonen. Beskedet var att vi var 14 kvinnor och 41 män som vid utbildningsstarten skulle transporteras med båt till vår förläggning. Nio månader senare var vi 28 stycken som tog anställning på Fält-sjukhuset, medan andra valde att ansluta till Hemvärnet.

Den första februari ilastade vi mycket riktigt i stridsbåtar klockan 15.00, enligt tidigare givna order. Vi skulle till Känsö, som skulle bli vår förläggning i tio veckor. Under perioden som följde pendlade vår pluton med stridsbåt mellan Känsö och Göteborg. Ut på måndagmornar, tillbaka på fredagar. Om vi inte hade helgtjänst, det vill säga.

Känsö – vår egen ö

Med livet på Känsö följde andra rutiner – flagghissningar, egen skjutbana, hamn-

bassäng och terräng. Vi utgjorde tillsammans med våra instruktörer och kökspersonalen hela samhället på ön. Där kom vi att lite isolerade spendera de tio första veckorna av vår grundutbildning.

När den grundläggande militära utbildningen var slut efter drygt tre månader var det inte dags för muck. Vi var den första kullen som skulle gå den nya grundutbildningen – enklast beskrivet som liknande den under värnplikts-tiden.

Att vi var unika i landet i och med vår grundutbildning, även kallad GU-ny, fick vi ofta höra. Det vi gjorde skulle sätta standarden för alla andra. Så vår resa som rekryter fortsatte.

I slutet av maj hade vi hunnit gå den fortsatta soldatutbildningen i sällskap av varmt värväder i Göteborg. Våra kamrater som skulle till Hemvärnet hade fått lära sig skjuta med Ak4 och Ksp 58 och var redo att ta plats i sina respektive hemvärnsförband. Vi vinkade hejdå till dem den 28 maj när de med sina hemvärnsbaskrar på huvudet stolt slutade

vara redo att tjänstgöra inom respektive befattning. Excelandokument, målkataloger och utbildningar presenterades. Allt var annorlunda. Inga fler fältveckor, inga mer soldatutbildningar som tidigare. Nu var målbilden att vi skulle vi fylla en funktion i ett krigsförband tillsammans med andra soldater.

Från den stora gröna massan delades vi in i mindre enheter. Alla skulle bli specialister inom sina grenar. Varje individ blev sedd och möjligheterna till utveckling tycktes vara oändliga.

Även om tempot skiftade jämfört

lastbil, fungera i ett fältkok, sköta sambandsystem, bemanna vårdplatser i ett fältsjukhus och mycket, mycket mer. Men alla lärde sig inte allt. Vi lärde oss det som krävdes för vår befattning.

En stor del av vår dagliga verksamhet gick till vår befattningsutbildning, men utöver den schemalagda utbildningen fanns ett annat utbildningssyfte med denna period – enligt vår plutonchef. Från den hårt reglerade kommandostyrningen skulle vi vänja oss vid uppdrags-taktik. Vi skulle med andra ord bli vuxna, tänkande, ansvarstagande individer igen

Undervisning på Känsö

vara rekryter.

Vi var 28 rekryter som blev kvar på Garnisonen. All vår personliga utrustning skulle flyttas från byggnad 27 till byggnad 26, vår nya förläggning. En uppställning senare och vi fick veta att vi numera var 3. pluton på Fältsjukhuset, med ny plutonsledning och nya befäl. Det var det här ögonblicket som hade fått oss att kämpa vidare de hårda veckorna – äntligen skulle vår befattningsutbildning börja.

Sjukvårdare, logistiksoldater och ledningsoldater

Den 30 oktober var målet att vi skulle

med tidigare, och dagarna spenderades i lektionssalar istället för i terränglådan, fick vi ändå efterlängtat ledighet under sommaren. Med ny kraft fortsatte vi lära oss så mycket som vi bara kunde. Tidigt fick vi höra om försvarsmaktsövningen Aurora 17 och att vi var en viktig pusselbit för att vårt kompani skulle kunna lösa tilldelade uppgifter under övningen.

Men det var för långt fram att tänka till hösten 2017. Vi levde dag för dag, vecka för vecka. Oftast med fredagen och helgpermissionen som nästa mål. Några lyckades emellanåt fokusera på muck och anställningen som soldat efteråt.

Månaderna som följde lärde vi oss köra

– vilket många av oss var redan när vi ryckte in.

Skillnaden var att vi som nu fick mer frihet och ansvar hade förändrats. Vi var inte desamma som den 31 januari fick ett SMS med information från en okänd människa om hur våra liv skulle se ut den kommande veckan. När vi nu får veta hur verksamheten ser ut kommande vecka är vi soldater. Ingenting känns längre omöjligt.

Sami Mashial
Ledningsoldat vid Fältsjukhuset

Omslagsbilden

Bilden visar några glada tjejer som genomgått den GMU-ny som Sami Mashial beskriver i artikeln här intill. Robert Hammarberg hade kameran redo vid deras baskerceremoni 21 september i år. Samtliga 28 rekryter är nu klara med sin befattningsutbildning och är anställda på Fältsjukhuset som antingen K- eller T-soldater.

MALARIA I MALI – ETT STORT MEDICINSKT HOT SOM KAN MINIMERAS MED RÄTT PREVENTIVMEDICINSKA ÅTGÄRDER

I den försvarsmedicinska processen Medicinska underrättelser, MEDUND, ingår bl.a. analys och tolkning av den medicinska hotbild som Försvarsmaktens personal kan utsättas för. Malaria bedöms vara ett stort medicinskt hot för personalen i Västafrika och inte minst i Mali där den allvarligaste typen av malaria dominerar.

Niclas Arvidsson är infektionsläkare vid FömedC och var tidigare bl.a. verksam som överläkare på infektionskliniken vid Sahlgrenska universitetssjukhuset på Östra sjukhuset

Med rätt förebyggande åtgärder och medicinering bedöms risken att smittas till under 1 % – utan dessa åtgärder är risken stor, kanske upp till 30 % för smitta och allvarlig sjukdom. Om man inte får behandling för malaria uppskattas dödligheten till närmare 20 %. Malaria är en infektionssjukdom som orsakas av en parasit som förs över till människan via en smittad Anophelesmygga, även kallad malariamygga. Infektionen sprids via myggor men smittar inte mellan människor vid vanlig kontakt. Det finns än så länge inget vaccin mot malaria utan kan bara behandlas förebyggande med läkemedel.

– Malariaprofylax i form av läkemedel ska tas av all personal under hela vistelsen i Mali, säger Niclas Arvidsson,

infektionsläkare vid Försvarsmedicincentrum. Det är ofta lämpligt att påbörja behandlingen 3-4 veckor innan man åker för att se hur man påverkas av medlet. De läkemedel som används som profylax kan ge biverkningar. Ofta är dessa beskedliga men kan ibland påverka sömn, sinnesstämning eller ge upphov till magbesvär. Allvarliga biverkningar är ovanliga. Vi gör en individuell bedömning av varje person för att se vilket medel som fungerar bäst för just denna individ utan biverkningar, säger han.

Fler preventivmedicinska åtgärder

Det finns fler förebyggande åtgärder att göra. Malariamyggan är aktiv på kvällen och natten så man skyddar sig genom klädseln – att bära nedkavlade ärmar och knäppta knappar från skymning till gryning. Myggmedel används på bar hud och smörjs in, ibland flera gånger per dag eftersom man svettas mycket och medlet verkar under en begränsad tid. Uniformen är impregnerad med insektsmedel liksom myggnätet som används på natten. Om man följer

dessa åtgärder är risken att smittas väldigt låg. All personal får även en föreläsning i hur man förebygger malaria och att de snabbt måste uppsöka sjukvård om de blir sjuka, ex feber.

– Om man ändå skulle smittas har vi världens mest effektiva medicin mot allvarlig malaria på plats i Mali – Artesunate! Läkemedlet har tagits fram av förra årets Nobelpristagare i medicin, Tu Youyou, och bygger på en gammal kinesisk örtmedicin, säger Niclas Arvidsson.

Malaria

För att kunna ställa diagnosen krävs vana att utföra mikroskopisk undersökning av blodprov även om det numera dessutom finns bra och tillförlitliga snabbtester för malaria. Niclas Arvidsson fortsätter:

– I tropiklaboratoriet på Sahlgrenska har vi en 3-dagars intensivutbildning inom diagnostik av malaria. Den försvarsmedicinska personalen undervisas av erfarna biomedicinska analytiker men det krävs upprepad träning och många timmar över mikroskopet för att få erfarenhet.

Det finns olika parasiter som alla ger malaria men med olika uttryck och svårighetsgrader. Malaria ger oftast hög feber och frossa, man mår illa och har influensaliknande symptom med värk i muskler och leder. Vid allvarlig malaria kan man snabbt bli medvetslös. Det är viktigt att omgående bli undersökt och att påbörja behandlingen.

– Med tidig och rätt behandling är prognosen god att man blir helt återställd. Eventuella följder av infektionen förekommer, bl.a. nedsatt njurfunktion och försämrad kognitiv förmåga, säger Niclas Arvidsson.

Risken att insjukna i den allvarligaste formen av malaria finns kvar i upp till 4 veckor efter att man kommit hem. För de andra formerna, som sällan är lika allvarliga, kan risken finnas kvar längre.

– Det är viktigt att man följer den ordination man fått och fortsätter med läkemedlet även vid hemkomsten. Skulle man trots allt insjukna med bl.a. hög feber måste man omgående uppsöka sjukvård för undersökning, avslutar Niclas Arvidsson.

Maria Löfström/Försvarsmakten

En malariamygga i aktion

Några i NOAK spelar Värdegrundsspelet i byggnad 129. Spelledare Ann-Sofie Schöön, C Bemanning FömedE (rosa tröja). Foto C Gustafsson.

NOAK – VÄGEN FRAMÅT!

Med endast en handfull samlade personer under hösten 2015 har Garnisonens lokala NOAK (Nätverk Officer Anställd Kvinna) växt och börjar etablera sig. Under året har tre stycken öppna föredrag/NOAK-träffar anordnats och ytterligare en träff har precis hållits efter att denna tidning gått i tryck. Den 8 december anordnades ett riktat föredrag/diskussion för kvinnor i FM om mentorskap. Detta är ett led i att ha NOAK som en referensgrupp för fortsatt framtagning och utveckling av mentorskapsprogram. HKV har gett förbanden i uppgift att starta upp arbetet gällande mentorskap under 2016. J1 (stabssektionen som ansvarar för bl.a. personaltjänst) kommer med stöd av NOAK-gruppen informera om vad de nya uppgifterna är, vad det innebär för förbandet, chefer och den enskilde. Louise Konateh är vår nya medarbetare vid FömedC J1 och ansvarar för bl.a. LOK (Livs- och karriärplanering), Likabehandling samt NOAK. Hon berättade om sina civila erfarenheter av mentorskap och om att skapa/driva detta. Därefter följde diskussioner med förslag på pilotprogram.

Under hösten genomfördes en Öppen-mässafton där Thomas Hernes

föreläste om sina erfarenheter som genderrutbildare i Somalia. Efteråt satt många kvar för diskussioner och reflektioner om hur vi har det i den svenska Försvarsmakten och hur vi ser på samhällsbilden och sociala strukturer.

Värdegrundsspelet

I mitten av oktober spelade delar av NOAK-gruppen "Värdegrundsspelet" som är ett verktyg som syftar till att få en grupp att dra åt samma håll utifrån FM värdegrundsord: Öppenhet Resultat och Ansvar (ÖRA). Verktöget är byggt på Försvarsmaktens värdegrund och ska användas för att stärka och förankra önskvärda beteenden. Verktöget består av två spelplaner med ett femtiotal spelkort upplade på värdegrundsorden. Varje spelkort består av ett påstående som varje spelare ska ta ställning till. Gruppen väljer ut ett antal kort till varje speltillfälle, lika många kort från varje värdeord. Valet görs utefter vad som kommer att skapa de mest intressanta diskussionerna på arbetsplatsen. Syftet är att komma fram till gemensamma slutsatser om hur individen såväl som arbetsgruppen kan stärka den gemensamma värdegrunden.

Vid FömedC finns Värdegrundsspelet att låna vid J1 och där finns kunskap om kontaktpersoner (spelledare) som kan ge stöd med att komma igång. Det bör dock vara respektive chef som skall vilja och utföra detta själva vid enheten, men önskemål om detta kan komma från medarbetare!

Utfallet av spelandet kommer att presenteras för C FömedC tillika garnisonschef, med förslag på hur detta kan/bör användas på arbetsplatsen.

Den närmaste planen för nästa års NOAK-verksamhet är att efter lunch torsdagen den 26 januari kl 12.30-14.30 i byggnad 82, Bohussalen. Då kommer det hållas ett fördrag/paneldebatt om utrustning/kläder kopplat till kvinnor i FM. Bl.a. Mj Magnus Hallberg som är systemföreträdare för personlig utrustning i FM skall komma och berätta om situationen i FM och åhörare får möjlighet att ställa frågor. Alla på garnisonen är välkomna att delta! Föranmälda frågeställningar kan skickas till vår funktionsbrevlåda: NOAK-GBG-Garnison@mil.se senast den 20 januari.

Cecilia Gustafsson
C 2. sjukhuskompaniet,
kontaktperson NOAK

ÄLVSBORGARNA TIO ÅR

Hösten 2006 inträffade tre händelser, som i förlängningen sammanföll till att tidningen Älvsborgarna såg dagens ljus.

- Försvarsmakten beslutade att utgivningen av så kallade förbandstidningar måste upphöra.
- KA 4 kamratförening konstaterade att de inte hade möjlighet att fortsätta utgivningen av en egen tidning eftersom Göteborgs garnison de inte längre kunde ansvara för upptryckningen denna.
- Älvsborgs regementes kamratförening i Borås anmälde att de såg sig tvingade att minska utgivningen av deras tidning Älvsborgaren (singularis) från fyra till två nummer per år.

Samtidigt med ovanstående hade Älvsborgsgruppen anmält att de i takt med att hemvärnsgårdarna avvecklades hade behov av att på ett bättre sätt informera sina soldater om vad som hände på Garnisonen. När gårdarna fanns träffades personalen minst en gång i månaden och fick då muntlig information.

Som ett resultat av ovanstående föddes idén att starta upp en tidning som primärt vände sig till alla med stark knytning till Göteborgs garnison, men som inte var heltidsanställda. Notabelt är att denna målgrupp också inkluderar närstående till de heltidstjänstgörande. De senare har via sin tjänstledare och perso-

nalmöten god tillgång till information.

Resultatet av ovanstående blev att beslut togs att ge ut ett provnummer av Älvsborgaren som vände sig både till medlemmarna i de två kamratföreningarna och till samtliga hemvärnssoldaterna i Göteborgs- och Sjuhäradsregionen. Denna tidning gavs ut våren 2007 och räknas som det första numret av tidningen Älvsborgarna även om namnet var i singularis. Genomförd utvärdering gav vid handen att försöket borde fortsätta och hösten samma år gavs de första gemensamma tidningen ut med namnet Älvsborgarna.

Budgeten var kärv och endast oms-

Alla nummer finns att läsa som pdf på cccs.nu/Arkiv/

lagssidorna kunde tryckas i färg. 20 sidor totalt blev det och Lennart Hammarstrand var redaktör. Skribenterna var olika personer inom verksamheterna, av vilka de flesta finns kvar än i dag som rapportörer. Intressant var att riksdagsledamoten Else-Marie Lindgren var en flitig skribent de första åren. Peter Andersson som var webbmaster på Skärgårdsbataljonen var med redan första provnumret med bildmaterial och en beskrivning av EBG:s nya förbandsmärke. Erik Pousar som 2007 lämnade över chefskapet för Älvsborgsgruppen till L-G Olsson har alltid varit med och försett oss med initierade artiklar och skarpa inlägg. Debattsidor är viktigt och vi försöker vara öppna för att olika personliga åsikter får komma fram och luftas.

För att skapa stadga inför framtiden bildades en samarbetsorganisation; Kamratföreningsförbundet Älvsborgarna, vars huvuduppgift var att ge ut en gemensam tidning. Förbundets första stadgar antogs 2008-09-01. Göteborgs garnison är representerad i förbundets styrelse, men Garnisonen är inte en av förbundsstiftarna. Förenklart kan man säga att Garnisonen är den största köparen av tidningen och har via sin styrelsepost full insyn. Det senare är viktigt eftersom tidningen av omvärlden uppfattas som ett organ för Garnisonen.

Under 2009 fick Lennart Hammarstrand förändrade arbetsuppgifter och anmälde att han inte kunde fortsätta

med redaktörskapet. Med löfte att Erik Pousar skulle gå in som produktionsansvarig kunde Peter Andersson enrolleras som redaktör hösten 2009.

Då tidningen har en "knytkalassuppbbyggnad" anslöts efterhand nya aktörer till tidningen, både genom att bidra med artiklar och som köpare av tidningar. Från 2012 innebär detta att antalet sidor blir fler. Höstnumret 2013 är en viktig vattendelare i tidningens historia genom att detta var ett försöksnummer helt i färg. Efter hemställan till Föreningen för Göteborgs försvar har därefter stöd erhållits som möjliggör att tidningen innehåller 40 sidor och är helt i färg.

Har det hänt något på dessa tio år?

Ja, tiden går fort. En snabbkoll visar några saker som hände 2007: Smarta mobiler fanns redan, men med iPhone som nu kom exploderade utvecklingen. Nya partiordförande tillsätts; Mona Sahlin (S) och Jan Björklund (Fp). Hillary Clinton kandiderar till presidentposten i USA. Windows Vista släpps. Försvarsminister Mikael Odenberg (M) avgår i protest mot regeringens besparingar i Försvaret. Julia Tymosjenko tillträder som premiärminister i Ukraina. Estland, Lettland, Litauen, Polen, Tjeckien, Ungern, Slovakien, Slovenien och Malta blir medlemmar av Schengensamarbetet. Al Gore får Nobels fredspris. Putin sitter sitt sjunde år (!) som premiärminister. Sex år har gått efter 11 september-attackerna och efter fyra års krig i Irak föreslår kon-

gressen en tidtabell för ett amerikanskt tillbakadragande. Bush vägrar och menar att Irak då skulle förvandlas till ett inferno och det var precis vad Al-Qaida ville.

Mycket vatten har dessa år runnit under broarna – många chefer har kommit och gått på Garnisonen. Men många är kvar och förvaltar traditionerna. På sidan 6 till 7 har vi tagit in en artikel som beskriver vår Garnison i förändring. En viktig aspekt är också den sociala dimensionen i Försvarsmakten, som vi beskrivit i några artiklar. När det bränner till och blir allvar är det viktigt att känna förtroende för sin kamrat. 1940-talets tyska soldater hade i detta hänseende ett försprång i stridsstyrka jämfört med t ex USA:s, där kamratandan då inte var så utvecklad. Genom att umgås i både med- och motgång byggs det förtroende som kan behövas i svåra stunder. Vår mäss har undergått en förändring från officersmäss till Garnisonsmäss, där numera alla på Garnisonen är välkomna. Mässen kan bokas för egna arrangemang genom associationsavtalet. Jämte tidningen Älvsborgarna är Mässen ett viktigt kitt för att vidga förståelsen och knyta kontakter.

Förutsatt att vi får in artiklar och bilder från de olika funktionerna skall vi försöka att fortsätta att beskriva livet på vår stolta Garnison.

Red.

ÄLVSBOGARNAS INFÖR NÄSTA TIOÅRS-PERIOD

Vi fortsätter med Kamratföreningsförbundet som utgivare och förväntar oss frivilliga bidrag med redaktionellt material. Garnisonen har full insyn, men är primärt en köpare av tidningen och nyttjar oss som informationskanal för deltidstjänstgörande, vilka har starkt reducerade möjligheter att på egen hand informera sig om vad som händer på garnisonen. Målgrupp är även Garnisonens heltidstjänstgörande, vilka visserligen har tillgång till mycket information rörande egen organisationsenhet, men som sällan kommer i kontakt med övrig verksamhet på Garnisonen. Dessutom är det viktigt att närstående till Garnisonens

personal får tillgång till informationen genom att förse all personal med ett eget ex att ta med hem.

Älvsborgarnas vision är att medverka till att ena och stärka Göteborgs garnison i syfte att öka garnisonens måluppfyllelse. Vidare skall vi öka omvärldens kunskap om Göteborgs garnison och dess betydelse för Västsverige.

Tidningen skall också ta del i samhällsdebatten främst vad avser militära aspekter och dess villkor inom politik och allmän opinion.

Här kritiserar allas vår Erik Pousar oförblommat statsledningens klenmod så som det ofta kan uppfattas av oss som av samma statsledning förväntas försvara vårt land och dess värderingar med våra liv som insats.

Stå kvar, stå fast!

Det sägs att statsmän som Mannerheim, FD Roosevelt och inte minst Churchill hade förmågan att inspirera trupperna även i svåra stunder. Dessvärre blir man betryckt över det anseende som "högsta ledningen" i vårt land odlar hos de som ytterst förväntas riskera livet för att försvara de värden som vårt land vilar på. En årlig ökning av försvarsanslaget med en halv promille av BNP i en situation där Ryssland inte tvekar att skramla med sina allt fler vapen talar sitt tydliga språk.

Regeringens mjäkiga signaler

Häri ligger ett av den svenska försvars- och säkerhetspolitikens riktigt stora

svagheter. Sedan drygt 20 år har landets regeringar varit minst sagt luddiga i sina uttryck över om vårt land är värt att försvara med livet som insats eller ej. Med tanke på att vårt samhällsbygge är grundat på oförytterliga grundvärderingar är detta för mig direkt stötande. För mig blir stora ord väldigt urvattnade om de inte är värda att försvara när det egna skinnet står på spel. Jag är rädd för att många i högsta statsledningen utan att tveka avser att packa sina resväskor om det egna skinnet är hotat. Alternativt skulle jag inte förvånas över om de mentalt har den vita flaggan lätt gripbar.

Den senaste försvarsöverenskommelsen som avser perioden 2016-2020 spär på mina farhågor. Att efter drygt 20 års målmedveten nedmontering av vår försvarsförmåga först erkänna en kraftigt försämrad omvärldssituation för att därefter som en konsekvens av detta öka försvarsutgifterna med en ynka halv promille av landets BNP per år inger inget förtroende. Peter Hultqvist, som är satt att företräda försvarspolitikerna i nuvarande regering, kan uppfattas som trygg och trovärdig för den som söker tröstnappar. För mig räcker dock inte detta som motvikt till en höjning av försvarsanslaget med 0,5 promille per år. Ett lysande undantag bland en enligt mitt förmenande sorglig skara av försvarsministrar är Mikael Odelberg som var försvarsminister från oktober 2006 till september 2007, då han avgick i protest mot regeringen Reinfeldts syn på det militära försvaret. Mitt omdöme gällande Hultqvist får tillvidare anstå men jag konstaterar att regeringen berömmar sig för att BNP under det senaste året

vuxit med 4,1% samtidigt som en halv promille anses vara tillfyllest för att fylla de avgrunds djupa bristerna i vår operativa förmåga. Likaledes anser jag att vår nye ÖB och hans ledningsgrupp skall ges mer tid att visa vilka de är.

Det är allvar nu!

Jag vet att alla som känner mig förstår att det är tungt för mig att skriva orden enligt ovan. Detta måste dock göras eftersom det enligt mitt förmenande nu är allvar. Det är på riktigt! Personligen förhåller jag mig till den sviktande "högsta ledningen" genom att inte låta andras klenmod gå ut över min egen vilja att försvara det jag tror på samt att engagera mig politiskt i syfte att påverka inifrån. För er som undrar så är jag verksam i ett av de partier som återfinns i den politiska kompromissmitten. En tröst i eländet är den styrka jag känner genom vetskapen om all den vilja och beslutsamhet som präglar alla som återfinns i våra krigsförband eller som i handling stödjer dessa. Bristen på en trovärdig högsta ledning kan förvisso inte kompenseras enbart med vilja, men genom att visa att vi vill och kan är det möjligt att bibringa en presumtiv angripare insikten att varje eventuellt meddelande från de klenmodiga att motståndet skall uppges inte kommer att åtgärdas.

En annan viktig aspekt på ledningens klenmod är hur denna påverkar möjligheterna att rekrytera ungdomar att frivilligt söka sig till den utbildning som föreslås bli plikt så fort de visat intresse. Det är nämligen detta som föreslås i personalförsojningsutredningen som presenterades den 28 september 2016. Även om utredningen förslagit plikt rakt av så innebär statsledningens defaitistiska inställning ett stort problem. Jag är övertygad om att det finns många unga som har den ryggrad som statsledningen saknar. Du och jag kan genom att **stå kvar och stå fast** bidra till att förmå även dessa att sätta ner foten och därmed inspirera andra att söka grundläggande militärutbildning!

**ERIK POUSAR
SOLDAT VID 413. HV-KOMP**

Skriften "Om kriget kommer" gavs ut 1943-87

78-årig knekt med stake

Harald Stake hade efter ett långt liv i svenska armén anförtröts försvaret av Bohus fästning, när danskarna 1676 ånyo försökte återta de landskap som de förlorat 1658 i Roskildefreden. Bohus fästning låg som ett lås för hela Västsverige och innehavet av denna fästning kunde avgöra hela kriget. Föll Bohus skulle danska trupper kunna invadera Bohuslän och Västergötland med mord och brand som följd. Det visste generationer av västsvenskar – krigets grymhet var känd av alla och man fruktade det.

Men Bohus skulle förbli svenskt, det hade Harald Stake bestämt och själv deltog han därför aktivt i striderna. Han lär som 78-årig ha lyfts upp på sin häst för att med svärd i hand leda ett utfall från fästningen. Detta slutade lyckligt och han visade därmed med kraft att andan från trettiotåriga kriget levde kvar.

Stakes motståndare vid Bohus hette Gyldenlöve och det är under den fortsatta belägringen av fästningen som denne skriver ett brev till den svenske befälhavaren med krav på omedelbar kapitulation. Mäktat förgrymmad griper då Stake till pennan och skickar med ilbud följande dikt som svar:

”Sittjande skitande fick jag ditt brev; ju mera jag läste, ju mera det drev. Marken var bar och det fants intet löv; Därför tog jag ditt brev och tårkad min röv.”

Som svar på en begäran om kapitulation torde brevet vara minst sagt originellt – diplomatins språk behärskade inte Stake. Men svarets innebörd var tydligt nog och kunde knappast missförstås.

Harald Stake, 1598 – 1677

Är det tiden eller politikerna som är ur led?

Kanske är det förmätet av en gammal hemvärnssoldat som jag, men det är svårt att låta bli att yttra sig i dessa tider av globalisering, ökade klyftor och politisk handfallenhet.

Ett flertal artiklar i detta nummer av Älvsborgarna behandlar professionella människors oro på bristande resurser till vårt gemensamma försvar. Andra oroar sig över att färre poliser finns att bekämpa den gängrelaterade brottsligheten som kräver människoliv i stort sett varje dag. Hur länge kan politikerna fortsätta att inte höra?

Jag oroar mig personligen över denna brist på lyhördhet inför allmänhetens inställning. Exempel på misstag därvidlag är Brexit och valet av Donald Trump.

En stor andel människor valde bort den traditionella politiska eliten, oroade för globaliseringen som anses hota jobben – ett tydligt förakt för de styrande. Samma utveckling har vi sett även i Sverige, där Sverigedemokraterna av många har uppfattats som ett alternativ till gammaldags politiker man inte vill ha. Sakta, sakta svänger det – de största partierna har t ex börjat föra en mer kontrollerande politik gällande invandringen, men frågan är om det räcker. Kritik riktas varje dag mot myndigheter och kommuner som inte kan greppa integrationsproblemen.

Jag anser att de styrande måste rikta om fokus för våra gemensamma resurser. Vi får kanske vänta med olönsamma biogasprojekt, ekologisk mat i skolorna, vattenspel på Götaplatsen och märkvärdiga organisationer av t ex polisen till dess att vi fått ordning på de kriminella gängerna och sett till att det

finns tillräckligt med folk och resurser vid våra gränser. Även på civilsidan finns ett stort behov där allmänheten ännu inte börjat oro sig över vår sårbarhet. Sådan sårbarhet som den röda broschyren på föregående sida erkände ända till 1987!

Det är över hundra år sedan det var rejäl konflikt i försvarsfrågor. Det var 1914 som dåvarande kungen uppfattade en ökande vilja hos de många lantbrukande människorna att försvara sitt land. Det berömda Borggårdstalet ledde till statsministerns och regeringens avgång. Senare, vid valen 1932 och 1936 var landet nedtryckt av den stora depressionen och Hitler och Stalin stod i zenit. Trots detta lyckades då de politiker som företrädde demokrati och kompromisslösningar attrahera över 90% av väljarkåren. Rimligtvis har dagens politiker och opinionsbildare som utger sig stå för samma värden mycket att lära!

Dagens statschef kan knappast göra om Gustaf V:s bedrift 1914, men kanske skulle ett modernt ”bondetag” (6 febr 1914) imponera på dagens styrande?

PETER ANDERSSON

1914 marscherade 30.000 personer för starkare försvar

Det är hög tid att tala klarspråk. Sverige är liksom sagans kejsare naken när det gäller försvarsförmågan!

Kejsaren är naken!

Putins Ryssland har brutit sig ur den samarbetsbaserade europeiska säkerhetsordningen och angripit Georgien och Ukraina. Man genomför en kraftfull upprustning och utnyttjar i allt större utsträckning militärt maktspråk som även inkluderar kärnvapen. Det råder politisk samsyn om att det säkerhetspolitiska läget är starkt försämrat. Detta har dock inte lett till beslut vad gäller nödvändiga förstärkningar av det svenska försvarets förmåga.

I denna situation behöver vi åter en försvarsmakt med förmåga att ge effektiva bidrag till den samlade krigsavhållande och fredsbevarande förmågan i Östersjöregionen. Sverige behöver, tillsammans med våra grannstater, ha en trovärdig tröskelförmåga, som underbygger Natos samlade avskräckningsförmåga.

Det svenska försvaret är idag utformat och organiserat för att klara utmaningar som kan uppstå i fredstid, samt för deltagande i internationella uppdrag. Det har däremot en mycket begränsad förmåga att stå emot ett väpnat angrepp. Detta måste nu ändras. Det svenska försvaret måste stärkas och det är bråttom!

- Antalet flygbaser och tillgången till piloter måste öka. Det är otillräckligt med de nuvarande tre sårbara fredsbaserna för flygstridskrafterna. JAS-systemet måste snabbt kunna skyddas genom spridning.

- Det finns inget utrymme för att i närtid slakta effektiva flygplan, för att få delar till flygplan som kan ge effekt först

Patriot, tillverkas av Raytheon, har lång räckvidd och egen radar för målsökning. Kan monteras på fordon och fartyg. Används mot flygmål och andra robotar. Förekommer i ett flertal länder.

en bit in på 2020-talet.

- Avancerade och långräckviddiga vapensystem med kapacitet att verka mot såväl mark- som sjö mål måste tillföras. Förmåga att leda indirekt eld måste utvecklas inom bl a prioriterade hemvärnsförband.

- Luftvärnsförbanden behöver ökas så att strategiskt viktiga delar av landet kan försvaras. Det gäller Gotland och det gäller inte minst Göteborgsområdet. Luftförsvaret behöver i snabbast möjliga takt tillföras moderna robotsystem med lång räckvidd. Se bilder och faktaruta.

- För att våra förband ska kunna verka med uthållighet måste logistikförband utvecklas med kapacitet att försörja krigsförbanden i veckor utan stöd från det civila samhället.

- Vi måste se över vilka punkter i samhället där små fientliga insatser kan få särskilt stor effekt och skräddarsy motståndskraft för dem. Ett sådant område är Göteborgs hamn, som är en förutsättning för att klara såväl försörjning av landet som tillförsel av militärt stöd utifrån.

1,1% av BNP måste bli 2%
Blir inte anpassningen av försvarsförmågan dyrt? Jo, det kommer att bli kostsamt. Vi dras med en underlåtenhetsskuld. Anpassningen har redan sinkats i tio år. Hålen är stora. Alla går givetvis inte att täppa till snabbt, men framför allt materiellmässigt kan tveklöst en hel del åtgärdas utan ytterligare långa utredningar. Nu krävs både omedelbara och långsiktiga åtgärder jämsides med varandra.

MLRS, ett raketsystem med egen bandvagn. En avancerat artillerienhet med en räckvidd på 160 km – i vissa fall ännu längre. 700.000 raketer har tillverkats.

Natos medlemsländer har åtagit sig att till 2024 öka sina försvarsanslag till minst två procent av BNP. Om någon till äventyrs tvivlat på allvaret, så bör Angela Merkels besked vara en väckarklocka. Tyskland kommer att leva upp till sitt åtagande och det är svårt att tro att något EU-land kommer att kunna smita från notan. En rimlig och angelägen utgångspunkt måste därför vara att även Sverige under de närmaste åren beslutar att stegvis fördubbla sitt försvarsanslag.

Det viktigaste är att nu genast påbörja förstärkningen. Ett sådant beslut är en viktig signal till omvärlden om att Sverige tar sin del av ansvaret för stabiliteten runt Östersjön och för fortsatt fred.

Vi måste snarast sätta kläder på kejsaren. Sätt igång omedelbart och styr sedan efterhand! I vilken ordning persedlarna kommer är inledningsvis mindre viktigt. Men de måste vara väl anpassade till rådande kalla klimat.

**SVANTE BERGH,
GENERALMAJOR
JONAS RANSGÅRD,
OPPOSITIONSRÅD (M)
I GÖTEBORG**

Ökad Operativ Förmåga Nu!!

Kamrater!

Ännu ett år lider mot sitt slut.

2016 har varit ett intensivt år med mängder av övningstillfällen. Bra genomförda övningar fortsätter att infria våra och våra uppdragsgivares förväntningar på dugliga, uppfyllda förband. Ökad operativ förmåga är det som överbefälhavaren prioriterar NU! Min uppfattning att er förmåga att leverera detta ökat mycket under de övningar ni genomfört under året. MB Sprint-bussar till respektive grupp och ett nytt gruppradiosystem, RAKEL sambandssystem, har medfört en avsevärd förbättring avseende förbandens taktiska rörlighet och en ökad ledningsförmåga både inom och mellan förbanden.

Vid åtta övningar har vi övat att mobilisera förbanden, genomföra omgruppering och efter fyra timmar vara redo att lösa uppgifter. Vi har genomfört en taktisk omgruppering med egna resurser av ett insatskompani cirka 75 mil till "Landsövning 16" i Danmark. Mera om övningen kan du läsa i en särskild artikel. Båtkompaniet har med Stridsbåt 90 omgrupperat via Göta Älv till Vänern för övning med K 3. Vi har med alla bataljoner bestridit beredskapstropp och har löst skarpa bevakningsuppgifter. Ni har visat er förmåga att lösa uppgifter med andra och även ökat den! Detta visar att ni levererar och ökar er förmåga att leverera det som efterfrågas, operativ förmåga nu. Min slutsats av detta är att det engagemang ni har och den höga kvalitén ni håller uppskattas av både våra politiker och av Försvarsmakten och det skall vi fortsätta med!!!

År 2017 ser ut att bli minst lika innehållsrikt som 2016 har varit. Fokus kommer att bli deltagande i "Försvarmaktsövning Aurora 17", den största övningen sedan 1993. Övningen är inplanerad att genomföras under september. Det kommer att vara internationellt deltagande och i Göteborg kommer några av våra hemvärnsbataljoner genomföra ett Vårdlandsstödsmoment som kommer att vara något helt nytt. Liksom vid tidigare Emerentia-övningar kommer samhällets övriga krishan-

teringsaktörer att delta i eller stödja övningen. Vi kommer även att delta med förband i skydd och bevakning av flygbas (Sätenäs) samt skydd och bevakning av basområde (Blekinge). Som alla förstår kommer detta att kräva maximal insats både av er vid förbanden och av oss anställda vid FömedC/Elfsborgsgruppen för att övningen skall bli så bra som vi önskar. Jag hoppas att alla tycker att det skall bli spännande och givande att få delta i "Aurora 17" och vara en del i största militärövningen på över 20 år!!

Lite övrigt från 2016. Våra musikårer har spelat massor i vanlig ordning, bland annat har de två kårerna genomfört var sin högvaktsspelpning och en gemensam, Göteborgskåren har varit i Albertville, Frankrike och deltagit i "Festival de Musique Militaire d'Albertville" och båda kårerna spelat i samband med "Tall Ship Regatta" i Göteborg i september. Vi genomförde för andra året en gemensam Högtidsmiddag där vi bjuder in alla soldater med respektive till en trevlig kväll att umgås och utveckla vår gemenskap. Detta skall vi fortsätta med och 2017 genomför vi det evenemanget fredagen den 9 juni. Boka det redan nu!!

Fortsatt är vår stora utmaning att rekrytera ny personal till våra förband. Under 2016 har vårt Grundutbildningskompani (Älvsborgskompaniet) levererat cirka 80 soldater till våra

hemvärnsförband och cirka 40 till vårt Sjukhuskompani. Vi har lyckats rekrytera nästan 200 nya soldater ur det vi kallar magasinet. Totalt är detta strålande och är mycket bra presterat av alla inblandade.

Nu gäller det att vi fortsätter rekrytera och här bär vi alla ett stort ansvar att dra vårt strå till stacken. Sprid den goda informationen om förbandens förmåga i din omgivning och bidra till att vi i Göteborgs- och Sjuhäradsbygden levererar välfyllda och dugliga krigsförband som klarar att leverera Operativ förmåga nu.

Slutligen vill jag göra en liten reflektion. Jag kan konstatera att det fortsatt råder en mycket positiv anda i våra bataljoner, vilket gläder mig. När jag följer övningarna ser jag nästan bara glada miner och hör positiva soldater. Vad beror detta på? Här tror jag att vi hittat bra former att planera och genomföra övningar tillsammans, förstå att vi alla kan bidra för att göra våra övningar riktigt bra och givande. Nyckelordet är tillsammans och det skall vi fortsätta att utveckla. Då kommer vi bli riktigt bra och attraktiva att få vara med i.

JAG ÖNSKAR ER ALLA EN RIKTIGT GOD JUL OCH ETT GOTT NYTT ÅR!

**LARS-GUNNAR OLSSON
C ELFSBORGSGRUPPEN**

Har du vad som krävs?

Upplev Göteborg samtidigt som du genomför Elfsborgsmarschen

Internationell 2-dagarsmarsch i Göteborg, 10-11 juni 2017

www.elfsborgsmarschen.se

Det finns många ingångar till ett engagemang inom Hemvärnet. Det kan handla om kamratskap, ett gemensamt hundintresse, såväl som en känsla av att ställa upp i ett läge där orosmolnen tättnar. Fredrik Svedemyr jobbar civilt som journalist och tog nyligen steget in i Hemvärnet. Han är nu sjukvårdare i Skärgårdsbataljonen och kåserar kring sin första SÖF.

FÖRSTA STRIDSÖVNINGEN

– Det är ett annat läge nu och man känner att man vill göra en insats, säger Dan Eliasson, soldat i 433:e kompaniet. Hemvärnet är något helt annat än den bild många kanske har av gubbar med gevär. Mycket mer professionaliserat. Den här övningen är väldigt bra för vi får både bryta ner i mindre delar och sedan öva dynamiskt i en större grupp.

En stunds väntan i gräset. Hos några är sömnen kanske inte helt komplett, någon har inte riktigt hållit takt med behovet av vätska. Huvudvärk. Ett skoskav. Men i det stora hela är stridsvärdet i den övre halvan av skalan. Observationer från en sjukvårdare horisont. En svag vind får trädtopparna att svaja lätt. Lövens sång ramar in väntan i en nästan poetisk stillsamhet. Bortom vinden och trädens sus vilar striden. Några minuter från nu förvandlas stillsamheten till en symfoni

av snabb patronvis eld, kulsprutornas täta salvor och explosioner. Carlstens kompani genomför en särskild övning förband på Mästocka övningsfält utanför Halmstad.

En i gänget

Vi rycker fram i ett skogsparti, något bakom två grupper. Till skillnad från stridssjukvårdarna ligger vi som regel i bakre ledet. Egentligen framrycker vi överhuvudtaget inte. Men under det här momentet får vi vara med för att öka vår förståelse för stridens natur. Låga ställningar. Vi stannar till i skogsbrynet. Väntar. Soldaterna ska säkra fältet. När vi får klartecken grupperar vi en sjukvårdplats i en gammal ruin. Väntar. Vi trycker mot resterna av en vägg. Order. Vi ska vidare över fältet. En snabb förflyttning till en gårdsgård. Sedan kommer det.

– Skadad!

Vi springer för fullt samtidigt som flödesschema och föreställningar om vilken typ av skada det kan handla om rullar som en film i skallen. I en grop i en dunge kanske tvåhundra meter bort ligger en soldat och jämrar sig. På vänstra benen har han själv satt en tourniquet att hämma blödnigen. Vi undersöker honom snabbt. Jag hinner precis konstatera att tourniqueten sitter och sätta ett förband över skadan innan någon ropar: Skydd! En granat smäller. Vi måste bort. I en rullning får vi upp den skadade på en bärmatta och börjar springa bakåt. Nu är det puls. Det spränger i bröstet, varje muskel i kroppen jobbar. Jag springer som en kapplöpningshäst i upploppet. Vi avlöser varandra växelvis för att överhuvudtaget orka. Plötsligt känns ruinen på andra sidan fältet som en fläck på horisonten. Soldaterna säkrar vår tillbakaryckning. Framme vid ruinen grupperar soldaterna sig. En kulspruta öppnar eld. Platsen är inte säker och vi måste ytterligare bakåt. Genom skogen, där transport väntar. Det handlar om minuter.

– Vi behöver hjälp att flytta den skadade, skriker jag i ett försök att överrösta kulsprutan.

Några av soldaterna blir avdelade att hjälpa oss att föra sin skadade kamrat i säkerhet genom snårig skog, över stubbar och diken. Framme vid sjuktransporten lämnar en kollega en skaderapport till föraren. Snabb ilastning. Momentet avbryts.

– Det är roligt att vara en i gänget och inte bara sitta i ett sjukvårdstält och vänta på skoskav, säger Laila Östlund, sjukvårdare i 432.a. Den här typen av övningar ökar förståelsen för vilken typ av skador som kan uppstå på ett helt annat sätt,

Delar i en krigsmaskin

I hybridkrigföringens logik utspelar sig krig på fronter som vi inte alltid ser. Ibland inte mer än som flöden på Facebook. En kvartermästare nämnde vid ett tillfälle att ingen är beredd att gå ut i krig utan ett fungerande kok

Linda L o Jörgen E rycker fram i bebyggelse

eller sjukvård. Får soldaterna inget käk eller om det inte finns någon som tar hand om skadorna, sjunker stridsvärdet ganska snabbt. Vare sig det handlar om digitala attacker, tryckkokare eller granateld över en åker, så behöver alla delar sättas ihop till ett större maskineri. Sjukvården är en kugge som behöver oljas lika mycket som vilken annan del som helst. Därför känns det också roligt att det tas på allvar och sjukvårdsmomenten får en framskjutna position i övningsledningens planering.

En annan verklighet

Det är svårt att föreställa sig allt detta sittande vid fredagsmysets chipsskålar och levande ljus. Svetten, ansträngningen och stundens allvar. Så är det säkert för flertalet militära befattningar. Hur det skulle vara om det i något läge verkligen hettar till, om allt det där vi övar plötsligt blir spetsen på ett spjut som riktas mot en verklig fiende, är kanske ännu svårare att föreställa sig. Alla som har varit på mission

utomlands har säkert en bättre bild. Men hemma i min TV-soffa är det fortfarande något abstrakt. Jag har så här långt kommit en bit in i den verklighet som eventuellt kan komma att möta mig. För varje övning blir jag och mina kamrater också bättre förberedda.

Livspussel

Jag tillhör dem som i mitt livspussel aldrig fick ihop det här med lumpen, studier och senare självuppfyllande resor till Amazonas och familj. Det blev blott fyra timmar på P2 i Hässleholm. Inget mer komplicerat än dålig tajming egentligen. I tider av nedmontering av Försvaret var det inga konstigheter att prioritera studier före gröntjänst. Nu är pusslet i stora delar lagt och utrymmet finns plötsligt att ta igen det där som jag en gång valde bort. Det känns fantastiskt roligt och jag kan i vissa stunder ångra att det inte blev mer än de där fyra timmarna i Hässleholm. Men tiden har bara en riktning från vaggan till graven, så det är bara att gilla läget

och göra det bästa av den insats jag kan bidra med i det här skedet av livet.

Jag kan inte mer än hålla med de som framhåller att det idag är ett annat läge än tidigare. Vi lever i en tid där det finns ett behov av ett brett engagemang för vår säkerhet. I takt med tiden har också Hemvärnet utvecklats till något helt annat. Jag har ända sedan min första grundutbildning för frivilliga på Göteborgs garnison, mina sjukvårdskurser till den senaste SÖF:en bara mött den där professionalismen som soldat Eliasson inledningsvis pratar om. Upplevelsen har för min del varit över förväntan och det är med en hög grad av stolthet jag idag kan säga att jag är en del av de Nationella Skyddsstyrkorna. Att jag sedan mötte mitt livs kärlek på en sjukvårdskurs på Gotland är en helt annan historia.

FREDRIK SVEDEMYR

HEMVÄRNETS MUSIKKÅR GÖTEBORG I FRANKRIKE

I början av juli var Hemvärnets Musikkår i Albertville, Frankrike och deltog i "Festival des musiques militaires d'Albertville".

Musikkåren fick frågan från Försvarsmusiken redan förra sommaren och efter intensivt förberedelsearbete under våren landade musikkåren i ett sommarvarmt och soligt Frankrike. Resan till och från de franska alperna gjordes med hjälp av Flygvapnet i en TP 84 (Herkules).

Under fyra dagar var det tattooföreställningar i Olympiahallen (Vinter-OS 1992), parader på Albertvilles gator och konserter i och kring Albertville. Det var långa dagar som startade med frukost vid åttatiden och kåren var inte tillbaka i förläggningen före midnatt.

Arrangörer av internationella musikfestivaler strävar oftast efter att bjuda in musikkårer från olika delar av världen och med olika inriktningar. Göteborgskåren var den enda nordiska orkestern, de övriga musikkårerna kom från Ryssland, Österrike, Italien, Ukraina och Frankrike. Musikstilarna var naturligtvis olika, men såväl publiken som arrangören uppskattade den svenska modellen och den svenska musiken.

Albertville är känt från vinterolympiaden 1992. Foto, D Högberg.

Som avslutning på resan hade kåren en extradag med utflykt upp i bergen. Där hade de en mycket uppskattad konsert i byn Épierre och kvällen avslutades med en buffé i skuggan av alptopparna.

Ett kvitto på att kåren gjort ett bra jobb är att de återigen är inbjudna till Frankrike sommaren 2017, den här gången till Saumur i mellersta Frankrike.

H SAMUELSSON

KFÖ med 424:e CBRN-pluton

CBRN-plutonen är ett av Hemvärnets insatsförband, med åttadagarsavtal och tjänstgöring som kan vara både fysiskt och psykiskt krävande. Personalen skall kunna verka i kontaminerade miljöer i skyddsutrustning, men samtidigt kunna arbeta metodiskt och noggrant. Här beskriver ledarna för en pluton sin senaste krigsförbandsövning.

Liksom för övriga förband inom Hemvärdet gäller att chefspersonalen rycker in före merparten av soldaterna till en Krigsförbandsövning (KFÖ). För vår del handlade verksamheten i början av veckan om ordregivning, planering och förstegsutbildningar. Eftersom vi hade relativt gott om personal redan tidigt på plats inledde vi förberedelser för lastning av materiel på våra två lastbilar. CBRN-plutonerna har stora mängder materiel, allt ifrån indikeringsutrustning till alla nödvändiga komponenter för att bygga hela saneringsbanor för både personal och fordon.

På onsdagen genomfördes utbildning på CBRN-banan i Skövde för att utöka antalet tårgasbehörigheter i plutonen. Flertalet i plutonen har medverkat som övningsbiträden vid tillpassningar då tårgas används, men det behövs också formell behörighet för att vara övningsledare. Det är enbart specialutbildad personal vid landets CBRN-banor som får utbilda och utfärda tårgasbehörighetsbevis. I vårt fall ser vi CBRN-banan i Skövde som vår "hemmabana" och vi har ett nära samarbete med personalen där, som dessutom ofta deltar som instruktörer på de övningar som CBRN-plutonerna genomför runt om i landet.

Mobilisering och tillpassning av skyddsmask

Tidigt på torsdagens morgon ryckte övriga plutonen in och en grupp begav sig genast ut till Sisjöns övningsom-

råde för att duka upp för tillpassningskontroll av skyddsmask med tårgas. Det är av stor vikt att det kan skapas ett flöde av personal i mobiliserings-slingan direkt när bataljonens förband kommer på plats.

Denna gång provade vi också en annan typ av tillpassning för personal som har medicinska eller andra hinder för att tillpassas med tårgas. Den enhet som används, kallad "Portacount", finns vid landets CBRN-banor och kräver speciell utbildning för att hanteras. En Portacount-enhet kan användas för tillpassning både inomhus och utomhus. Vid detta tillfälle valde vi att placera enheten inomhus då vindarna var alldeles för starka i övningsområdet. Mätningarna är mycket exakta och går ut på att partiklar mäts innanför och utanför skyddsmasken på den som tillpassas. Partiklarna genereras av ett värmeljus (!) och mäts med en Portacount-enhet och registreras i en bärbar dator. Den ska enbart ses som ett komplement till tillpassning med tårgas och tar givetvis mer tid i anspråk per individ.

Efter genomförd mobilisering under torsdagen övade plutonen på ordregivning (marschorder) och efterföljande fordonsmarsch på fredagen. Vid destinationen Brudareossen gjorde plutonen halt vid en "FAP" och ledningsgruppen fortsatte med rekognosering av området vid Brudareossen.

Tillpassningskontroll av skyddsmask

Ytterligare en fordonsmarsch övades därefter med ny färdväg. Under eftermiddagen och kvällen genomfördes kompletterande utbildning, både teoretisk och praktisk, i transport- och fordonskunskap.

Skarp uppgift

Plutonen fick av bataljonsstaben en skarp uppgift att rekognosera saneringsplatser i Göteborgs hamnområde, i området kring Skredsvik samt vid Sätenäs flygplats. Flygtransport beställdes för rekognoseringen i Skredsvik och Sätenäs då det bedömdes mycket svårt att genomföra inom övningens ram med våra ordinarie fordon. Det skulle bli alltför tidskrävande inom övningens tidsram. Två man ur plutonen avdelades till flygrekognosering och transporterades till Säve flygplats. De genomförde därefter under ett par timmar flygrekognosering över Bohuslän och i området söder om Väneren. Övriga inom plutonen genomförde rekognosering av lämpliga saneringsplatser i Göteborgs hamn.

På kvällen fick plutonen order om att förflytta sig till Sisjöns övningsområde för att genomföra rekognosering av befarade kemiska ämnen. Återigen gavs en marschorder och plutonen grupperade efter fordonsmarsch i närheten av det område där kemisk beläggning rapporterats. Det var en

FAKTA

CBRN-pluton

424:e CBRN-pluton inom Elfsborgsgruppen är en av fyra funktionsförband i Sverige med specifika uppgifter vid kemiska, biologiska, radiologiska och nukleära händelser. Plutonerna är en nationell resurs och är stationerade i Göteborg, Malmö, Stockholm och Umeå. Huvuduppgifterna för denna typ av plutoner är övervakning, kartläggning och fältrekognosering inom CBRN-kompetensen, men också att kunna genomföra fördjupad sanering av personal och viktig materiel. Plutonerna ska kunna stödja andra förband med att upprätta hygiendusck i fält, och vid brandbekämpning.

mycket nyttig övning då rekognoseringsgrupperna fick prova på att indikera i mörker med de svårigheter det innebär. Efter genomförd indikering återgick grupperna och sanerades ut av saneringspersonal. Beläggning av nervgas av VX-typ kunde konstateras på en av platserna. Givetvis användes enbart övningsämne vid detta moment, även om plutonen tidigare också övats i att indikera på skarpa ämnen som

senapsgas och sarinklorid (en mindre giftig form av nervgasen sarin).

En mycket viktig del på varje övning är givetvis återställning av materiel och vård. Alltifrån vapen, plutonens gemensamma utrustning till fordon ska vårdas och återställas. Detta blev vårt fokus på söndagen i denna vecka. Nästa gång det är dags att öva, eller kanske sättas in i en skarp uppgift, uppskattar man att det är ordning och reda på all

utrustning. KFÖ:n avslutades med en bataljonsgemensam uppställning och efter några korta slutord från bataljonchefen och chefen för Elfsborgsgruppen.

DANIEL SANDELIN,
CHEF 424:E CBRN-PLUTON
MAGNUS HEDQVIST,
STF CHEF 424:E CBRN-PLUTON

Elfsborgsmarschen – tio år

Under första halvan av 2000-talet föddes tankarna att Partille Hv-förening skulle anordna en marsch i Göteborg. Idén kom från kompanichefen Christopher Malkki, som tidigare genomfört Nijmegenmarschen i Holland (se Älvsborgarna 2-2014). Varje gång vi träffades berättade han om hur fint och roligt det varit. Största minnesintrycket var att alla episoder i berättelsen avslutades med ”...och så tog vi oss en öl.”

Några entusiastiska deltagare 2015 vid Norra Älvstranden

Ett intresse för marscher föddes i förbandet och man började träna för att själva genomföra Nijmegenmarschen. Detta lyckades samma år och i Holland träffade man deltagare från olika länder som bjöd in oss att delta i deras marscher. Inom kort föddes tanken att vi ville skapa en motsvarighet i Göteborg.

Nåväl, nu är det ju inte bara att anordna en marsch hur som helst. Därför togs på ett tidigt stadium kontakt med personer som kunde ha erfarenhet av sådana här saker. Det var gångarförbund och vandrarföreningar bara för att nämna några. Kontakt tog även med Erik Pousar, chef för utbildningsgruppen i Göteborg, för att söka hjälp och stöd. Pousar tänkte på idén och lovade att stödja oss på alla sätt han kunde. Så småningom hade alla bitar

ett 20-tal personer så vi hade ett gediget arbete inför marschen. Det tyngsta lasset drog Jörg, Sverker och Glenn som fick slita hårt med inbjudningar, bansträckning, logistik och förbereda för deltagarnas trivsel. Marschdeltagarna tyckte i vart fall att vårt arrangemang blev mycket lyckat, så det beslutades att detta skulle bli ett årligt återkommande event.

Tio år har gått sedan premiären och vi tycker att vi nu hittat formerna. Något kan säkert ännu förbättras, men det finns gränser för vår förmåga. Klart är dock att utan helhjärtad uppslutning och all hjälp och stöd vi fått från Garnisonen hade detta aldrig fungerat. Tusen, tusen tack till er alla!

Varför kallar vi det för Elfsborgsmarschen?

Även här har vi Erik Pousar att tacka. Han har alltid haft ett gediget intresse för historia och det var hans förslag att vi skulle inrymma begreppet traditioner i arrangemanget. För att kunna förklara marschens namn måste vi blicka hundratals år tillbaka. Älvmynningen har alltid varit strategiskt viktig och Älvsborgs slott anlades på 1500-talet inte långt från den plats där marschen startar.

Var finns då kopplingen?

Till det forna slottet hörde Elfsborgs Kungsladugård. Kungsgårdens ägor omfattade stora områden söder och öster om slottet och utgjorde även de västliga delarna av Örgryte socken i Sävedals härad. Slottet var från början tänkt som ett skydd för det första Göteborg en handelstad som anlades av Karl IX i det område som idag kallas Färjenäs, och som marschen passerar efter Älvsborgsbron. Från Sävedals härad rekryterades även stadens första Stadsvakt som så småningom införlivas i Älvsborg regemente som FömedC upprätthåller traditionerna för. Utbildningsgruppen som Partille Insatskompani tillhör heter numera Elfsborgsgruppen så nog finns det gott om kopplingar.

Välkomna till marschen nästa år!

BJÖRN ULFVENSKÖLD

Granatkastare till Hemvärnet

Hemvärnet stärker sin förmåga ytterligare och inför granatkastare i arsenalen. Försök i Dalregementet har utfallit väl och nu sätter Elfsborgsgruppen upp en granatkastarpluton.

Efter beslut från Riksdagen att Hemvärnets förmåga i väpnad strid ska förstärkas med syfte att möta det förändrande omvärldsläget, har man 2013 påbörjat arbetet med att implementera förmåga till indirekt bekämpning.

Första steget i detta led var att genomföra ett prov och försök med en pluton på Dalregementsgruppen i Falun, där man rekryterade tidigare officerare och soldater, samt påbörjade repetitionsutbildning 2014.

Farhågorna fanns där: Går det att genomföra detta med de få dagarna/år som avtalet styr? Kan man hitta "gamla" granatkastar- och eldlednings-soldater och sitta färdigheterna kvar?

Svaret, efter det goda arbetet som genomfördes i Falun, är ett solklart JA. Idag finns det en fullt fungerande granatkastarpluton på Dalabataljonen och det skall bli tre hemvärnsgranatkastarplutoner till i riket. Vi på Elfsborgsgruppen skall ansvara för en av dessa.

Elfsborgsgruppen kommer under

2017 att sätta upp och utbilda en granatkastarpluton, med placering i Göteborg/Borås-området. I plutonen ingår: tre pjäsgrupper, rekognoseringsgrupp, pjäsplatsgrupp, ammunitionsgrupp, två eldledningsgrupper och en bekämpningsledningsgrupp, med totalt 45 soldater och befäl.

Vi behöver både officerare och soldater med bakgrund och utbildning inom den indirekta bekämpningen. I skrivande stund rekryterar vi för fullt och intresset verkar vara stort, så vi hoppas att många kommer till våra informationsträffar, som genomförs i januari/februari 2017, och då lämnar in sin ansökan.

Efter antagningsprocessen är planen att plutonen genomför en repetitionsutbildning under kvartal 3 2017 (veckorna 34-36). Därefter genomför plutonen under 2018 Särskild övning förband (SÖ) och Krigsförbandsövning (KFÖ) med mycket skarpskjutningar i syfte att bli säkerhetsgodkänd och operativ till

12 cm granatkastare m/41 kan bekämpa mål upp till 7 km bort

2019. Som soldat i 445.GRK/E-pluton tecknar du ett hemvärnsinsatsavtal på åtta dygn/år. Chefer och specialbefattningar tjänstgör nio-tio dygn.

Är du rätt person för en befattning på GRANATKASTAR-PLUTONEN, eller känner du någon som skulle vara lämplig? Hör av dig till Elfsborgsgruppen!

**SLAVKO MIJIC
UTBILDNINGSOFFICER GRK/E**

HEMVÄRNET I VÄSTSVERIGE REKRYTERAR:

- GRANATKASTARPLUTON
- ELDLEDNINGSGRUPPER

**VILL DU GÖRA INSATS INOM HEMVÄRNET?
ÄR DU UTBILDAD INOM ELDLEDNING ELLER PJÄSTJÄNST?**

GÖR INTRESSEANMÄLAN PÅ: ELFSBORGSGRUPPEN@MIL.SE.

Landsøvelse 2016

I början på juni deltog Elfsborgsgruppen med ett hemvärnskompani (441. komp) från Borås i den danska övningen "Landsøvelse16". Ett stort antal andra nationer deltog, även dessa med trupp ur Hv-förband.

Danska och svenska hemvärnssoldater samövade

Övningen var den största på många år som det danska försvaret genomfört med hemvärnsförband och sammanlagt deltog ca 6.000 soldater. Scenariot för övningen var att hemvärdet (i fredstid) kallats in för att bevaka samhällsviktiga skyddsobjekt då hotbilderna höjts i landet. Utöver Sverige så var även USA, Tyskland, Norge och de baltiska staterna representerade.

Upprinnelsen till inbjudan från Danmark tog avstamp då Rikshemvärnschefen hade sina nordiska kollegor på besök i Sverige och besökte just 441. komp KFÖ på Skillingaryds skjutfält i september 2015.

Med en "IPC", Initial Planning Conference som genomfördes på Kastellet i Köpenhamn 19-20 november 2015 startade planeringsarbetet upp för Elfsborgsgruppen. För värdskapet stod den danske översten Flemming Agerskov. Elfsborgsgruppen hade två officerare på plats, jämte deltagare från övriga nationer. Mötet redovisade klassiska målsättningar, att soldater och förband skulle tränas på sina huvuduppgifter, men även att ett stort värde fanns i att visa upp det danska hemvärdet på hemmaarenan. Syftet var att skapa underlag för rekrytering och naturligtvis visa upp Hemvärdets förmågor

SLUTSATSER

Slutsatser efter Landsövning 16 för Elfsborgsgruppen är att:

- Vi kan genomföra längre operativ förflyttning av kompanienhet med egna resurser,
- Våra soldater har ett mycket dugligt genomsnitt – vi ligger på framkant tack vare vårt KFÖ-system - här skall vi fortsätta i samma spår,
- I och med ny införsel av materiel (transportfordon, grupp-radiosystem e.t.c) har vi uppnått en bra materielstandard som man inte behöver skämmas för,
- Vi klarar av att genomföra en operation tillsammans med utländska hemvärnsförband över hela linjen – såsom planering, ledning på kompaninivå och ner till soldatnivå,
- I stridsutbildning på soldat-/ grupp-/ och plutonsnivå ligger danskarna långt framme, då de övar detta med FX-ammunition. Utbildningseffekten och den ökade realismen stiger långt över vad våra bt-system eller löspluggsövningar kan ge,
- Ceremoniell verksamhet är en inte oviktig del i att skapa en god förbandsanda, det har danskarna förstätt. Avslutningen på LÖ16 med HMK Drottningen som tog emot 6.000 soldater i full parad är en bra mätbräda för oss,
- Funktionen politi-hjemmeværnet innebär att danskt hemvärn kan utnyttjas bredare än svenskt hemvärn vilket är mer stationärt låst mot objekt (denna punkt är visserligen mer en fråga för beställaren att fundera på).

som att bistå samhället vid skydd av infrastruktur m.m. Även "benchmarking", att jämföra och samarbeta med andra förband över nationsgränser och dra lärdom av varandras förmågor var en viktig del. Sista dagen på övningen den 5 juni (Danmarks nationaldag) meddelades det att all deltagande trupp skulle paradera inför Danmarks drottning Margrethe II.

Den 7:e april 2016 genomfördes FPC, Final Planning Conference i Antvorskov Kaserne vid Slagelse, där chefen för Elfsborgsgruppen deltog. Slutligen genomfördes rekognoscering på de aktuella övningsplatserna på Jylland den 8-9:e april med representanter från Elfsborgs-gruppens stöd- och utbildningssektioner jämte danska Hjemmeværnsskolen.

Övningen för Elfsborgsgruppen innehöll i första fasen ett övningsledningen ur Elfsborgsgruppen var på plats tidigt den 2:e juni för uppstart av den första fasens plutonsvisa övningar. Vidare förbereddes det för mottagande av kompaniet med inkvartering på Ingenjörregementets kaserne i Skive på norra Jylland. Andra fasen var en tillämpad övning ledd av den danska Totalförvarsregionen.

Ansvar för fas 1 hade den danska Hjemmeværnsskolen (HvSS motsvarighet) fått. Hjemmeværnsskolen skötte sin uppgift exemplariskt och mottog 441. komp sent på kvällen den 2 juni i Skive.

Kompaniet genomförde här plutonsvisa övningar under den 3 juni med:

a) Skarpskjutning. På en fältskytteanläggning vid Karups lufthavn där anläggningen hade förmåga att med träffavkänningsutrustning omedelbart utvärdera antal träff samt tidsåtgång för träff efter målets uppvisande, vilket gav direkt feedback till truppen.

b) Bevakningsövning. "Jensen Town", en camp-liknande anläggning inom Karups lufthavn där det övades på danska ROE, Rules Of Engagement, för att underlätta när huvudövningen skulle starta dagen därpå.

c) FX-skjutning (färgmarkeringssystem)

tem). Denna övning genomfördes på ett övningsfält i Findrup – närmare bestämt som strid i en bebyggelseanläggning (Tovby). Här tog en dansk sergeant emot och snabbutbildade plutonerna på danska automatkarbiner och förevisade att ta emot FX-skott på kroppen (kraftiga svullnader och blåmärken avslöjades senare). Väl igång så övades sedan inbrytning i hus och rensning samt genomsök.

Andra fasen inleddes tidigt på morgonen lördagen den 4:e juni då kompaniet framryckte i fordonskolonn från Skive till Horsens. Den danska Hjemmeværnsskolen lämnade samtidigt över ansvaret för det svenska kompaniet till Fyns/Jyllands Totalforsvarsregion Syd (ungefär samma som den svenska militärregion-ledningen) med dess chef överste Agerskov.

Detta dygn innehöll bevakning av skyddsobjekt, ett inte helt okänt tema för de svenska hemvärnssoldaterna. Kompaniet fick uppgift att tillsammans med danska Hv-soldater bevaka flera objekt i Horsens-regionen.

Inledningsvis var tempot ganska lugnt med etablering på objekten såsom värngrävning, försvarsplanering m.m. samt mottag av chefsbesök, bl.a. besökte Rikshemvärnschefen och chefen för Göteborgs garnison förbandet. Lugnet försvann och den danska övningsledningen tryckte på med stora mängder figuranter som skulle bedriva störande verksamhet på objekten. Den störande verksamheten eskalerade raskt till demonstrationer, tomat-kastning, intrång och stökigheter. Även figuranter med självmordsbombattrapper sattes in och som utlöste attrapperna vid checkpointen – ruskig historia som aldrig utvärderades riktigt...

En jämförelse mellan danskt och svenskt Hemvärn visar att vi har liknande befogenheter vid skyddsobjekt

Danmarks drottning inspekterar den mäktiga truppen på nationaldagen

– att ingripa för att skydda objektet och dess omedelbara närhet. Men härutöver har Danmarks hemvärn ytterligare en förmåga som svenskt hemvärn saknar: Militär-polis!

Utdrag från danska hemvärnets web-sida om politi-hjemmeværnets uppgifter:

”Politikompagniets soldater modtager foruden den militære uddannelse en politifunktionsuddannelse, hvor de stifter bekendtskab med politiets arbejdsprocedure, radioprocedure, patruljevogne mv. Politikompagniet anvender politiets materiel og køretøjer afhængigt af opgavetypen og løser politimæssige opgaver fx trafikregulering, gerningsstedsafspærring, politimæssige transportopgaver, humanitær eftersøgning, evakuering, stormberedskab, antiterrorberedskab mv.”

Danskt hemvärn kan alltså stödja det civila samhället, i det här fallet polisen, betydligt bredare jämfört med vad vi kan göra här i Sverige. Under övningen kom politihjemmeværns-patruller till

understöd på skyddsobjekten, vilka svenska enheter tillsammans med danska skyddade. MP-patrullerna togs emot våldsamt av demonstranterna, men MP-folket fick till slut kontroll på situationen.

I slutet under övningen på skyddsobjekten tonades scenariot att bevaka objekt ner och i stället genomfördes en s.k. ”övning i övningen”. Skyddsobjekten påverkades av specialstyrkor (läs B-styrkor) och en dubbelsidig väpnad strid med lösammunition gjorde att 441. komp blev hårt ansatt i detta skede.

Sista dagen, den 5:e juni så var det dags för stor parad i Fredericia. Precis som planlagt genomfördes paraden med den danska drottningen i ett strålande och varmt väder. En mycket fin avslutning på en bra dansk ”Landsøvelse”.

Kompaniet återtågade avslutningsvis hem till Borås över Stora och Lilla bält i en imponerande och lång fordonskolonn bestående av ett 25-tal sprillans nya Mercedes-Benz PB8.

MATS ANDERSEN
FOTO, THERESE ÅKERSTEDT

Ny ambulans prövades

Sjukvårdarna vid Skärgårdsbataljonen genomförde en kompletterande utbildning (KU) under en lördag i november, där de bland annat gick genom journalföring vid omhändertagande och vård under transport. Under dagen fick de också tillfälle att öva med ett specialbyggt sjuktransportfordon. Det är en prototyp som normalt finns i på Trängregementet i Skövde och är det enda exemplaret i Sverige. Fordonet som i grunden är en PB8 med en förstärkt ram, har plats för två skadade på bårar, tre sittande och två sjukvårdare. Därtill

finns en rad utrymmen och funktioner som är specialanpassade för transport av skadade.

– Det känns fantastiskt roligt att de tagit fram den här prototypen, säger Pål Irestad, sjukvårdsgruppchef i Bohus kompani. Det finns en del förbättringspunkter. Men det är betydligt lättare att lösa vår uppgift med ett sådant här fordon, jämfört med en vanlig minibuss eller PB8:a. Jag är väldigt positiv!

FREDRIK SVEDEMYR

Ambulansen är en ombyggd PB8

Ordförandens rader

Ärade medlemmar i Göteborgs garnisons kamratförening. Som ni alla vet har vi under det senaste året diskuterat föreningens framtid och våra alltmer sjunkande medlemsantal. 1997 var vi strax över 400, och i år är vi under 200 betalande medlemmar. Eftersom rekryteringen av nya medlemmar, med enstaka undantag, går trögt innebär det att vår medelålder ökar med nästan ett år / kalenderår (idag 76).

Våra medlemmar idag är till allra största delen ett arv från kustartilleriet KA 4 och några få från Amf 4. Sedan 2005 har garnisonen i Göteborg en helt annan inriktning där fokus är hemvärnsbataljoner och sjukvårdsförband. Dessutom finns marin representation i form av två kompanier sorterande under Amf 1 i Stockholm och sjöinfokompaniet som tillhör Marinbasen i Karlskrona.

I denna nya struktur för verksamheten i Göteborgs garnison finns många medarbetare som idag är medlemmar i Garnisonssällskapet i Göteborg (GSGBG), men ännu inte är medlemmar i vår kamratförening. Medlemsrekryteringen går minst sagt trögt.

Som sagt har vår styrelse funderat och

diskuterat möjligheterna till att locka dessa medarbetare till vår förening. Grundidén som vuxit fram är "livslångt perspektiv". Med det menar vi att den som helt eller delvis ägnat sitt yrkesverksamma liv åt Försvarsmakten och där också deltagit i Garnisonssällskapets aktiviteter ska kunna fortsätta att vara en del av gemenskapen även efter avslutad anställning. Som anställd och medlem i Garnisonssällskapet är man ordinarie medlem i Bassektion, Subalternsektionen eller Soldatsektionen.

Efter avslutad anställning finns två möjligheter att vara kvar i Garnisonssällskapet:

- gå med i hemvärnet och ansluta till Hemvärnssektionen,
- söka medlemskap i Kamratföreningssektionen.

Vid varje given tidpunkt kan man endast vara medlem i en sektion.

Garnisonssällskapet i Göteborg har vid ordinarie årsmöte 2016 och ett extra årsmöte fastställt nya stadgar med organisationsstruktur med fem enheter under huvudstyrelsen: Soldatsektion, Subalternsektion, Bassektion, Kamratföreningssektion och Hemvärnssektion.

Stadgarna i sin helhet finns att läsa på

Sällskapets hemsida www.gsgbg.se.

Där finns också information om aktiviteter som erbjuds medlemmarna.

Göteborgs garnisons kamratförening har likaså vid ordinarie årsmöte 2016 och vid extra årsmöte 2016-11-17 beslutat om avveckling av föreningen med eget organisationsnummer. Föreningens medlemmar förs över till Kamratföreningssektionen i GsGbg nya struktur.

Ni som hittills varit medlemmar i både Kamratföreningen och Sällskapet ska inför kommande år enbart betala medlemsavgift i Kamratföreningssektionen. Observera att medlemsavgiften inbetalas till nytt postgiro-nummer!

Vi i styrelsen hoppas och tror att detta kan ge ny livskraft åt vår verksamhet.

Dessutom hoppas vi att våra medlemmar tar del av de aktiviteter som tidigare inte varit tillgängliga.

Jag önskar alla en GOD JUL och Ett GOTT NYTT 2017

BOSSE ANDERSSON

Ordförande

Göteborgs Garnisons Kamratförening

Vi gratulerar!

Födelsedagar 2017	Datum	År
Lars Brask	24/1	75
Hjert Svensson	28/1	75
Gunnar Hellekant	30/1	80
Sigvard Oscarsson	25/2	75
Jan Blohm	27/2	65
Siv Jannesson	9/3	90
Tryggve Kallin	13/3	75
Stephan Fougberg	18/3	65
Barth Dellbing	19/3	80
Christian Weibull	22/3	75
Göran Ekström	30/3	70
Tomas Borgström	14/4	75
Gunnar Börjesson	14/4	80
Lennart Jideblad	17/4	65
Jimmie Dellbing	29/4	60
Bertil Karlsson	7/5	65
Ingmar Apelstig	9/5	75
Ove Svensson	21/5	65
Anita Apelstig	27/5	75
Hans Törnström	9/6	70
Jan Berner	10/6	75
Rune Nilsson	24/6	90

Vad innebär sammanslagningen för oss medlemmar i Kamratföreningen?

Alla medlemmar i Göteborgs Garnisons Kamratförening blir alltså automatiskt medlemmar i kamratföreningssektionen tillhörande Garnisonsällskapet Göteborg. Till den sektionen går också alla extra medlemmar i Garnisonsällskapet. Är man sedan tidigare medlem i båda föreningarna blir det från 2017 bara ett medlemskap.

När det gäller våra nuvarande medlemmar i Kamratföreningen är medlemsavgiften för 2017 satt till 150 kronor. Betala gärna in årsavgiften så snart som möjligt!

Vid betalning **Glöm inte att ange ditt namn och personnummer (10 siffror).**

Vi behöver detta, för att du ska kunna beredas tillträde till garnisonsområdet Kåringberget!

Insättning sker på nytt plusgirokonto! PG 333261-6

Ny medlem?

Om du tycker det är lockande att ta del av framtida aktiviteter genom att komma med som medlem i Garnisonsällskapet med placering i Kamratföreningssektionen:

Tag kontakt med Bo Andersson via mail: bason1950@gmail.com

så får du hjälp med det.

Å så det gamla vanliga

Flyttar du eller ändrar mailadress – glöm inte att anmäla ny adress till Föreningen så du inte missar kallelser, extra orienteringar m m resp tidningen Älvsborgarna. Du bidrar då också till spara Föreningens kostnader för porto.

Fridolf var en av initiativtagarna till Traditionsrummet, här i full fart som vanligt

MINNEN FRÅN DYRÖN

Det var den 13 januari 1944 som jag för första gången satte min fot på Dyrön. Den dagen tillträdde jag en befattning som batteriadjutant där. Dessförinnan hade jag varit pjäschef vid den luftvärnstropp som var placerad på Sjöberget ovanför Nya varvet.

Resan mot Dyrön gick med ordinarie båt från Stenpiren i Göteborg till Marstrand. Därifrån fick jag ta proviantbåten, som dagligen trafikerade sträckan Dyrön - Marstrand. Det var ju vinter och kallt, men jag har inget minne av att det var några ishinder. När man kommer till en ny plats är man ju spänd på hur livet skall gestalta sig där men jag fann mig väl

till rätta, både i tjänsten och på fritiden. Mitt arbete på batteriet bestod till stor del av att öva pjäsmanskapet i eldsignalering, laddning mm. Personalen bestod ju till största delen av värnpliktiga, inkallade till beredskapstjänstgöring. Pjäscheferna skulle även övas i eldledning för att kunna avge pjäsvis eld.

Det skall sägas att förhållandet

” Både Tyskland och de Allierade vräkte ut mängder av minor i Skagerack strax väster om vår skärgård. Vid storm slet sig många och kom drivande in på svenskt vatten.

mellan den bofasta befolkningen och batteriets personal var mycket gott. Inte så ovanligt eller konstigt, med tanke på att vi var mitt under 2:a världskriget.

Vi anordnade ibland dans i matsalen. Det var mycket uppskattat av ungdomarna, inte bara på Dyrön utan även hos de på Åstol och Rönnäng. Alla mammor och pappor kanske inte var lika uppskattande, de var ju rädda om sina flickor.

Ett återkommande bekymmer var minorerna. Sverige hade vid den tiden bara tre distansminuters territorialhav. Både Tyskland och de Allierade vräkte ut mängder av minor i Skagerack strax väster om vår skärgård. Vid storm slet sig många och kom drivande in på svenskt vatten. Värst utsatta var Pater Noster och Åstol, som ju låg öppna ut mot havet. Fyrvaktarna på Pater Noster kom ofta med rapporter om drivande minor, och inte bara drivande – en del hade

landat både på Paternoster och Åstol. Flottan hade en minröjningsavdelning i Marstrand som tog hand om de flesta, men även minpersonalen på Dyrön sprängde eller desarmerade en hel del.

Jag lämnade Dyrön 31 maj 1944, men kom tillbaka hösten 1958, nu som batterichef vid en krigsförbandsövning som gick av stapeln då. Några drastiska minnen från den övningen har jag inte mer än att en helt ny krypteringsapparat skickades till mig. Jag hade aldrig sett eller hanterat en sådan tidigare, så den vållade mig mycket bekymmer innan jag hjälpligt kunde hantera den.

Stormen 1969

Den 22 september 1969 är det nog många av oss som kommit till ”mogen” ålder minns. Den värsta storm som drabbat landet de senaste femtio åren drog då fram över landet och Västsverige drabbades hårt. Bataljonerna Marstrand och Björkö var inkallade till krigsförbandsövning, och huvuddelen av dessa hade inryckning just den dagen. Själv var jag placerad som batterichef på batteri Koön och skulle upp till Marstrand för vidaretransport till Dyrön, som var mobiliseringsplats för de tre batterierna Koön, Dyrön och Rönnäng. Avsikten var att vi med båt skulle ta oss till Marstrand och därifrån vidare till Dyrön. På grund av den hårda stormen beslöts det att vi billedes skulle transporteras till Marstrand. Vi hann precis slinka över Älvsborgsbron innan den stängdes för all trafik. På vägen upp såg vi hela tiden stormens förödelse, men klarade oss helskinnade fram till färjeläget över Instö ränna.

Klockan var väl omkring halv åtta på morgonen och stormen hade ännu inte nått sin kulmen, när vi nådde färjan. Detta var innan Instöbron var byggd. Biltransporterna från fastlandet över till Instön skedde med en vägverkets färja. Färjeskepparen var mycket tveksam om han skulle våga sig på överfärden. Färjan var ju en linfärja och skulle kabeln brista skulle det bli katastrof. Han gick i alla fall.

Vi kom lyckligt över till Instön och vidare till Marstrand. Där väntade

den s.k. Dyröfärjan, en till passagerarbåt ombyggd fiskebåt, för att transportera oss till Dyrön. Att gå den yttre vägen runt Koön var inte att tänka på, utan vi gick den inre vägen genom Albrektsunds kanal och via Instö ränna. Det blev ändå den värsta sjöresa jag varit med om! När vi kom ut på Älgöfjorden kom vinden i stort

”**Färjeskepparen var mycket tveksam om han skulle våga sig på överfärden. Färjan var ju en linfärja och skulle kabeln brista skulle det bli katastrof. Han gick i alla fall.**

sett rakt emot oss och den hade ökat i styrka. Vi stampade oss sakta fram över Älgöfjorden. När vi kom upp i höjd med Meholmarna ökade stormen ytterligare och vi gick inte framåt längre utan började driva in mot holmarna. Motorn orkade inte i motvinden. Som tur var

släppte det efter en stund. Vi stampade oss förbi Meholmarna och fram till hamninloppet till Dyrön. Som tur var låg detta lite i sjö- och vindlä. Vi kom in i hamnen!

Skepparen, en gammal erfaren fiskare från Dyrön, sade att detta var det värsta han varit med trots många års fiskande på Nordsjön och i Nordatlanten!

När vi gick genom samhället mot batteriet haglade tegelpannorna runt omkring oss och när vi passerade grindarna höll vi på att bli överkörda av ett av de portabla ”dass” som Fort ställt ut. När vi tittade mot Marstrand var det sig inte likt, radarantennen på fästningen hade blåst ned och hamnat på borggården. Som tur var kom ingen till skada. Några inryckande fick vi inte den dagen så att mobiliseringen blev förskjuten ett dygn. Fick senare höra att vindstyrkan tidvis var 40 m/sek.

FRIDOLF ASKERSTAD

Inom kort kommer Göteborgs garnisons kamratförening att gå samman med Garnisonssällskapet Göteborg för att bilda en större och starkare enhet. I samband med detta har det bildats en Biblioteksgrupp som ordnat upp boksamlingarna.

Garnisonens bibliotek uppdaterade

Vårt trivsamma bibliotek på Älvsborgsmässen

I Fortbacken vårdas nu våra traditioner

För att skapa en uppfattning om Traditionsrummets boksamling påbörjades för några år sedan ett arbete att registrera boksamlingen i en databas. Det hade tidigare påbörjats några försök, men dessa slutfördes ej. Databasen skall också medge sökningar, vara ett verktyg för att gallra ut dubletter, hitta på vilken hylla boken står samt olika former av presentationer.

Traditionsrummets boksamling kretsar i huvudsak kring instruktioner, reglementen och personalförteckningar i olika former. Här finns också ett antal dokumentsamlingar med olika inriktningar som upprättas av olika befattningshavare. Förnyelse sker idag mestadels genom att personal och medlemmar skänkt böcker till Traditionsrummet.

Älvsborgsmässens bibliotek, vars böcker var registrerade, men där det saknades några uppgifter bl a hyllplacering behövde förbättras. Vi beslöt därför att skriva in dessa böcker i samma databas som användes för Traditionsrummet, men med möjlighet att redovisa respektive bibliotek för sig eller som en helhet. Mässens bibli-

otek omfattar i stora drag svensk och internationell militär historia, olika typer av utredningar både i nutid och från 1800-talet, skönlitteratur som t ex Göteborgiana. Förnyelser sker i huvudsak genom inköp.

Fram till denna höst har vi registrerat 4.500 titlar och bedömer att vi har c:a 500 titlar kvar att ta hand om. Kvar att arbeta vidare med är också att komplettera uppgifter av redan registrerade titlar. Det är nu ganska fullt i hyllorna och vi plockar ut dubletter och förvarar dessa på annan plats tills vidare. Spaning efter ytterligare hyllutrymmen pågår.

Redan nu så har vi sammanställningar för respektive bibliotek och pärmar för hela bokbeståndet i titelordning och ämnesordning förutom en dataversion. I dessa pärmar och i databasen finns hylla noterad där boken skall återfinnas. Detta betyder att på en meter när så bör man kunna hitta önskad boktitel.

För den som önskar låna böcker ur något av biblioteken fyller man i en blankett med kontaktuppgifter och bokens titel på en blankett som finns

utlagd i respektive bibliotek. Stoppa in ifylld blankett i det röda plastfodralet och ställ det på bokens plats i hyllan så att det sticker ut en aning.

Om man önskar läsa i en bok i biblioteket, så glöm inte att ställa tillbaka den på samma plats.

Nu består Biblioteksgruppen av Nils Wikander och Lars-Olof Gustafson och vi hoppas att fler från de olika verksamheterna vill vara med i Biblioteksgruppen och utveckla denna.

Så här kontaktas Biblioteksgruppen:

Nils Wikander
(nilswikander@hotmail.com),
telefon: 0730-471709 ansvarig, eller
Lars-Olof Gustafson
(log_mobile@telia.com), 0705-108182.

Vill någon lämna böcker till biblioteken så kontakta någon i Biblioteksgruppen för hur överlämning skall ske. Notera att vi inte kan ta emot böcker för deponering.

LARS-OLOF GUSTAFSON OCH NILS WIKANDER

Gåvor

Under året har föreningen fått penninggåvor från er medlemmar. Gåvorna är ett fint tillskott och går i huvudsak till vård av materien i Traditionsrummen och dokumentering av föreningens verksamhet från 1936 intill dags dato.

STYRELSEN

IN MEMORIAM

Två kära kollegor och idoga medarbetare vid vårt traditionsrum, Fridolf Askerstad och Helmer Ternegren har lämnat oss under året. Vi är dem stort tack skyldiga för deras uppoffrande arbete med att dokumentera KA 4 historia. De finns med oss i våra tankar.

BOSSE ANDERSSON

KARL FRIDOLF ASKERSTAD 1919-2016

Fridolf Askerstad

Fridolf Askerstad föddes och växte upp på Ridön i Mälaren. I april 1940 ryckte han in till värnplikts-tjänstgöring vid KA 1 på Rindö, men transporterades omgående till KA 3 på Gotland där han anställdes i oktober.

Fridolf förflyttades på hösten 1944 till KA4 för beredskapstjänstgöring bl.a. på Dyrön. Efter det var han elev vid Försvarets Läroverk och Marinens Underofficersskola för att bli sergeant 1947. Tretton år senare var han flaggjunkare och efter ytterligare tretton år var han kapten. Under tiden tjänst-

gjorde han vid trupp inom facken lätt sjöfrontsartilleri och luftvärn.

Han genomförde skjutkurs 1947 o 1959, gick förvaltarkurs 1967 och fullföljde förbandchefskurs 1968. Han tjänstgjorde som chef för batterierna på Dyrön och Koön.

Vi träffades första gången på Dyrön hösten 1964 på en krigsförbandsövning. Flaggjunkaren Askerstad var batterichef. Det var mycket lärorikt för en ny fänrik att se en rutinerad underofficer hantera sina reggubbar och genomföra sina skjutningar. Senare hade jag förmånen att ha Fridolf som skjutledare, när jag övade min första luftvärnstropp samtidigt som han utbildade blivande underofficerare. Efter en omgång som mobiliseringsofficer gick Fridolf i pension 1979.

När uppbyggnaden av KA4

museum kom igång 1983, var han en mycket aktiv medarbetare och en stor praktisk tillgång. Han ritade och snickrade på det som blev pjäshallen. Han verkade för att vatten och avlopp installerades i såväl byggnad 1 som 3. Han var idégivare till minnestavlan över omkomna från bogserbåten Barbaras förlisning utanför Galterö 1950.

Vid minnesstunderna för förlisningen förde Fridolf antingen kamratföreningens fana eller svensk flagga.

Många praktiska problem fick lösningar genom Fridolfs försorg som nu lämnat oss i saknad. Förutom teknik och snickeri har Fridolf varit en skribent och vi finner några av hans minnesvärda alster via Kamratföreningens hemsida, liksom i detta nummer av Älvsborgarna.

FRED BACKLUND

HELMER ARNE TERNEGREN 1925-2016

Helmer i vårt traditionsrum, där han var en flitig medarbetare

Helmer Ternegren föddes i Förkärla och växte upp i Vambåsa i Blekinge. Han tog realexamen i Ronneby 1942 och anställdes vid KA 2 i oktober och vid KA 4 år 1944. Efter det var han elev vid Marinens Underofficersskola för att bli sergeant 1947.

Helmer gjorde trupptjänst vid rörliga kustartilleriförband (21 och 15 cm kanoner) under 1940 och 50-talen och tjänstgjorde dessutom vid KA 3 1960-1964. Han genomgick förvaltarkurs och kameraleföreskurs och blev kapten vid Försvarets intendentkår 1974.

Från 1981 var Helmer chef för kameraleheten vid Västkustens Marinkommando intill pensioneringen 1985. Han gjorde frivillig tjänstgöring vid MKG, Lv 6 och F 21. Dessutom var han också redaktör för Kamratföreningens tidning KA-fyren under ett antal år.

Efter sin pensionering gick Helmer

med i Kamratföreningens museikommitté 1986-87, där han aktivt deltog i uppbyggnaden och iordningställandet av lokaler. Han bidrog också till anskaffande, iordningställande och underhåll av materiel i museet. Vidare ägnade han också mycket tid åt att dokumentera kustartilleriets och KA 4:s verksamhet på Västkusten. Skötsel av museets omgivning var ett objekt, som han kände varmt för. Han var under flera år ansvarig för museets interna ekonomi, senare revisor i Kamratföreningen.

FRED BACKLUND

Öppethållande - Traditionsrummen

Traditionsrummen i Fortbacken hålls normalt öppna för föreningens medlemmar onsdagar 10.00-14.00.

För besök erfordras dock anmälan minst sju arbetsdagar före besöket via e-post: g.g.kamratforening@hotmail.se.

Du måste också ha lämnat fullständigt personnummer för att vara med på inpasseringslistan. **Välkomna**

Resor med kamratföreningen

– favorit i repris

Den 24-25 augusti samlades styrelseledamöter från fd KA kamratföreningar på Kungsholmen i Karlskrona (tyvärr kunde inte någon från KA 5 kamratförening delta). Det blev många trevliga samtal på temat "det var bättre förr" och "kommer du ihåg när..." i en fantastisk miljö med högsommarväder. Vi kom också överens om att återuppta de resor som kamratföreningarna tidigare ordnade till de olika KA-förbanden.

Det är lite drygt tio år sedan den tradition upphörde, då vi varje år gjorde en resa genom kamratföreningens försorg. Varje år stod ett regemente som värd dit övriga föreningar brukade resa med buss. Övernattningen skedde vanligtvis i logement på mottagande regemente där också måltider, bl.a. en gemensam middag, intogs. Trevlig samvaro och glädjen av att få återse kamrater från andra regementet som man träffat i tjänsten under olika övningar och utbildningar var oftast höjdpunkterna på resan. Dessutom brukade man besöka olika platser som man kanske tjänstgjort på genom åren eller andra intressanta historiska/kulturella platser. Höjdpunkterna var ändå att få träffa och prata med kamrater man arbetat ihop med under många år på regementen och övningsområden man tjänstgjort vid. Efter ett långt uppehåll tror jag att det nu finns ett stort intresse av att genomföra denna typ av resor igen och självklart är alla medlemmar som är intresserade välkomna.

Vi planerar nu att den första resan skall göras till Berga (AMF 1) den 1-3 september 2017 i samband med Regementets dag. Resan till Stockholm kommer att ske fredagen den 1 september, därefter övernattning och sedan aktiviteter på Berga den 2 september. På söndagen hoppas vi hinna med en tur till Waxholm före återresan på söndag eftermiddag. Detaljerna beträffande transport, övernattning, program etc är inte fastställda, men en bit in på det nya året så räknar vi med att det är klart. Vi får räkna med att få betala resan till självkostnadspris och hoppas på mottagande förbands generositet, men att det kan bli svårt t ex med förläggning. Antalet deltagare kommer sannolikt bli begränsat av praktiska skäl så "först till kvarn gäller". Vi återkommer med mer information så snart som programmet blir klart

Varför medlemskap i kamratföreningen?

Under senare år har vi sett att antalet medlemmar i vår kamratförening tyvärr minskat alltmer. När man är

Karlskrona bjöd på sitt bästa väder vid träffen i augusti

i aktiv tjänst så är det förståeligt att man inte går med i kamratföreningen, men att man inte gör det när man blir pensionär, eller t o m väljer att lämna föreningen som pensionär, är beklagligt. Vårt syfte med kamratföreningen är att kunna umgås med kamrater från den aktiva tiden och prata om livet som varit och som det är nu. Ofta förenat med någon form av historisk- eller försvarsinformation. Som tidigare nämnts så vill vi nu ytterligare stimulera intresset genom att återuppta föreningens resor. Ett annat syfte är givetvis att medverka till att bevara garnisonens historia och tradition t ex genom våra utställningar i traditionsrummet i Fortbacken. Det är väldigt tydligt när vi träffas att det knappast behövs något program utan engagemanget gör att samtalen kommer igång av sig själv. Många uttrycker också sin uppskattning av våra träffar och säkert har det en social betydelse att ibland få bryta sin vardag och få träffa gamla kamrater igen. För de som inte har möjlighet att komma på våra möten så försöker vi också informera om verksamheten genom vår tidning.

Vi kommer nu också att försöka att starta en egen Facebooksida för föreningens medlemmar för snabb-

are information till er men också för att få era synpunkter på föreningen. Kärnan i vår förening är ändå alla vi medlemmar. Det är vårt engagemang och intresse som styr hur vår förening kan leva vidare med målet att vara en intressant och levande förening för alla som varit aktiva i garnisonen och som vill fortsätta att träffa kamraterna från yrkeslivet och bevara garnisonens minnen.

Jag tycker också att vi skall tänka på de kamrater som är i aktiv tjänst idag, så att vi när det är dags kan erbjuda dem ett kamratskap och trevlig samvaro under många år framöver. Genom att kamratföreningen nu ombildas till en sektion inom Garnisonssällskapet så har vi åtminstone skapat en tydlig väg för aktiva att bli medlemmar i Kamratföreningen. Men det hänger som sagt på alla oss medlemmar till att bidra för att vi skall vara den mötesplats vi vill träffas och umgås på när det aktiva yrkeslivet går över i pension. Så än en gång, välkommen att engagera dig och andra kamrater, kom gärna med förslag hur vi kan bli en ännu attraktivare kamratförening.

**FÖR KAMRATFÖRENINGENS STYRELSE
BENGT DELANG**

ORDFÖRANDEN HAR ORDET

Donald Trump har nyligen valts till USA:s president. Hans uttalanden om NATO, Krim och de baltiska staterna inger oro. Det säkerhetspolitiska läget i Östersjöområdet riskerar nu att raskt ytterligare försämrats och det är viktigt att vi tar situationen på allvar. Detta ligger bakom den debattartikel jag skrivit på debattsidorna i tidningen.

Kamratföreningen är annars som vanligt mycket aktiv med pub-aftnar, grillkvällar vid torpet mm. Vi har haft flera intressanta föredrag med stort deltagande. Ett sådant besök var Kristofer Andrén som har varit rådgivare till såväl ÖB som ett par försvarsministrar. Även han var mycket tydlig med behovet att snabbt höja ambitionen inom Försvarsmakten, till att vara krigsavhållande. Han tryckte på att

en dubbling av försvarsanslagen nu är angeläget. Alla partier talar om det försämrade läget, men ingen verkar dra konsekvenserna. Och därför är det nu hög tid!

Regementets dag avhölls i augusti med sedvanlig entusiasm, inte minst från en mängd frivilligorganisationer. Där fanns fantastiska mobila modeller av stridsfordon och flygplan, där var uppvisning i anfallsstrid från olika generationer, där hölls utmärkta föredrag och där fanns ärtsoppa och pannkakor. Regementsmiddagen anses ha varit mycket lyckad. En kallelse till Lillejul är ute.

Och nu en glädjande nyhet. Genom skickligt fotarbete, inte minst av Jan Andersson, har kamratföreningen nu tagit över våningen ovanför mässen från

kommunen. Borås kommun förtjänar ett varmt tack för sitt stöd. Det krävs nu en hel del arbete för att ställa våningen i skick och Ni är välkomna att hjälpa till med rivning, snickerier och målningsarbete. Anmäl Er till Jan. Målsättningen är att hela våningen ska vara klar under 2017.

Det kommer att bli en föreläsningssal för upp till 60 personer. Våra värdefulla gamla artiklar kommer att återfinnas i ett regementsmuseum. Vi är tack samma om Ni som har något gammalt föremål som tillhör museet eller kamratföreningen återbördar detta. Där finns också plats för en liten kafeteria och ett utrymme för biblioteket, där man bl a kan sitta och forska.

SVANTE BERGH
ORDFÖRANDE

Nya lokaler i vårt gamla Kanslihus

Jan pustar ut i röran efter hedervärt arbete

Nu disponerar vi två våningar i det vackra Kanslihuset på det nedlagda regementsområdet. Runt den gamla kaserngården finns ännu tre kaserner, en matsal, en gymnastiksal och centralt tronar vårt gamla Kanslihus. Visserligen finns inga soldater kvar, inga "Giv-

akt eller Rättning höger", hörs kommenteras. Nu finns nya hyresgäster i alla lokaler.

När regementet lades ner försökte styrelsen i vår Kamratförening, med Jan Andersson som förhandlare, få Borås Kommun att ge ekonomisk hjälp för oss att disponera vår mäss, eller som alternativ få disponera den tomma

fjärde våningen ovanför mässen i vårt gamla kanslihus. Turerna gick fram och tillbaka och i stället fick vi lov att få disponera "Flamenska Gården" i centrala Borås. Av olika anledningar kom detta beslut på drift. När vi fick en ny kommunchef kom pappren fram och vi

har nu, tack vare honom och Jans stora intresse, fått den eftertraktade fjärde våningen.

Där är nu arbetet igång för ny inredning. Gamla elledningar tas bort, några väggar flyttas, målningen har kommit igång och inredningen för det nya användandet iordningsställs. Begagnade, men ändamålsenliga möbler har vi fått och nästa år hoppas vi att de nya lokalerna skall rymma: Museum, föreläsningssal, studielokal, administrativa lokaler. Ett stort valv för värdesaker som förr innehållit hemliga handlingar finns kvar.

När vi haft våra intressanta föredrag och det kommit närmre hundra åhörare har det varit trångt på vår mäss. Nu i den nya föreläsningssalen ska det bli plats för fler välkomna intresserade. Ett välkommet kultur- och historiskt steg för vår Kamratförening, som kommer att förvalta på bästa vis.

LARS REHN

Likt kriminolog Leif G.W. Persson, som tar upp olösta mord, har vår medlem Glenn Altsten vid ett föredrag talat om sin FN-tjänst i Kongo, som handlade om det ouppklarade mordet - olyckan.

Dag Hammarskjölds död

– attentat eller olycka?

Natten mellan den 17 och 18 september 1961 kraschade en svensk DC-6 12 km från flygplatsen i Ndola i dåvarande Nord-Rhodesia (nuvarande Zambia). Ombord befann sig FN:s generalsekreterare Dag Hammarskjöld med sin stab och planetets besättning. Alla sexton som fanns i planet dog. Vad orsakade kraschen, var det verkligen en olycka eller fanns det en annan orsak till att planet störtade?

Jag tjänstgjorde som stf gruppchef i Bataljon X Kongo från november 1960 till juni 1961 och var således nyss hemkommen när den tragiska händelsen inträffade. Det som från början rubricerades som en olycka beroende på ett pilotfel började efterhand ifrågasättas

då det började komma fram vittnesuppgifter som talade för att planet i själva verket kan ha blivit nedskjutet.

Hammarskjöld skulle delta i freds-förhandlingar i Ndola under ledning av den brittiske High Commissioner lord Alport, för att striderna mellan FN och Kongo skulle upphöra. Det som från början var ett FN-uppdrag att minska konflikterna i Kongo mellan olika etniska gruppers motsättningar och att försöka återföra de provinser som förklarar sig självständiga till den kongole-siska centralregeringen, hade efterhand utvecklats till ett regelrätt krig. Speciellt besvärlig var situationen i Katanga där bland annat svenska trupper råkat i strid med president Moise Tshombes

gendarmeri.

H:s plan flög under radiotystnad i en vid båge mot norr för att sedan gå söderut mot Ndola. Strax efter midnatt den 18 september gick det ned för landning. Den rutinerade piloten Per-Erik Hallonquist anropade tornet:

– Ljus i sikte. Över Ndola. Går ner.

Sedan blev allt tyst. Planet var borta.

Lord Alport konstaterade snabbt att det svenska planet måste ha flugit vidare. En märklig slutsats då alla ändringar av rutten enligt internationella regler alltid anmäls till tornet. Hela flygplatsen stängdes ned och personalen åkte hem.

” Jag var tillsammans med några andra Kongoverteraner och besökte minnesplatsen för några år sedan och träffade då också två vittnen som mycket engagerat och lidelsefullt berättade om sina upplevelser natten då planet störtade.

Först på morgonen därpå började man efterforska planet då det kommit vittnesuppgifter om mystiska explosioner och eldsken på natten. Patruller sändes ut åt norr och söder fastän vittnen sagt att ett plan störtat västerut. Först kl 15 på eftermiddagen påträffades planet, femton timmar efter kraschen fast man mycket väl hade kunnat skicka upp något av de sex brittiska jaktplan som stod på marken. Då hade säkert rökpelaren från det störtade planet säkert fortfarande varit synlig.

Området runt flygplatsen och sta-

den Ndola med många gruvor var på 1960-talet ganska tätt befolkat och många kunde efter kraschen vittna om att något ovanligt hade hänt. Några vittnen gav sig direkt till känna för polisen men blev då direkt arresterade och satta i fängelse. De flesta som hade sett eller hört något vågade aldrig höra av sig. En svart människa talade aldrig med polisen, speciellt inte om denne var vit. Zambia blev självständigt först 1962 men det dröjde länge innan vittnena vågade höra av sig. Man berättade för sin familj och släkt och talade kanske med prästen. Allt eftersom åren gick kom dock många uppgifter fram och nu på 2000-talet har många vittnen delgivit sina uppgifter och misstankar till media och organisationer.

Kraschen inte kan vara något annat än ett attentat. Vad man kan komma fram till så finns det mängder med uppgifter och omständigheter som gör att ett sannolikt scenario att planet sköts ned av två jaktplan som syntes i den klara natten. När planet påträffades, förmodligen i gryningen den 18 september (och inte kl. 1500) så levde två personer, en amerikansk livvakt och Hammarskjöld. Livvakten dog efter några dagar utan att ha fått adekvat vård. Han hann vittna om blixtar (kulspruteeld?) och en explosion i luften innan planet störtade. Hammarskjöld påträffades liggande mot en termitstack hundra meter från planet. Kröp han dit själv när dödsorsaken sades vara bruten rygg? På bilden av H syns ett ljust område kring H:s högra öga. Enligt den norske FN-översten Björn Egge som såg H:s döda kropp så fanns det ett runt hål i pannan som efter en pistolkula. Enligt mitt förmenande kan H ha släpats bort till termitstacken och där skjutits för att man skulle vara säker på att han var död.

Jag var tillsammans med några andra Kongoveteraner och besökte minnesplatsen för några år sedan och träffade då också två vittnen som mycket engagerat och lidelsefullt berättade om sina upplevelser natten då planet störtade.

Den 30 oktober 2013 intervjuades jag av Radio Sjuhärad och det sändes i lokalradions nyheter ett flertal gånger den 31 oktober. Dessutom medverkade jag i en direktsändning samma dag kl 1500 och berättade då i ett längre inslag om resan till Kongo och vad jag i dag har för uppfattning om H:s död. Jag har även hållit ett föredrag på Regementsmässen i Borås över detta ämne.

Vad var då en tänkbar orsak till att H mördades? En teori är att H hatades av många. Västmakterna fruktade att Kongos unika uran skulle hamna i sovjetiska händer. H var en symbol för koloniernas självständighet. Han hotade mäktiga ekonomiska och politiska intressen. Han väckte Storbritanniens och USA:s vrede. I Nordrhodesia var han hatad av många.

GLENN ALTSTEN
F.D. FN-SOLDAT

Hur bör försvaret utformas i framtiden?

Under denna titel höll generalmajor Björn Andersson höstens sista föredrag på vår mäss. Björn är Krigsvetenskapsskademiens ständige sekreterare och har varit chef för Skaraborgs regemente P 4.

Björn talade om det framtida slagfältet, omvärlden och samhällets utveckling med dess fantastiska moderna teknik. Ryssen rustar upp sitt försvar

medan vi och övriga Europa inte rustar upp utan snarare drar ned på försvaret. Vad sker i Tyskland, Frankrike, Nederländerna? Vad kommer att hända med USA som fått ny president?

En skrämmande fråga; Var står vi idag? Okunnigt omedvetna, naiva och ett oförberett

samhälle, obefintligt civilt försvar ett otillräckligt militärt försvar. Vad gör vi om det värsta inträffar med våra 120 stridsvagnar och 24 kanoner eller med de 60 Jas-plan, som har en tillgänglighet på 80%?

Ryssland är det enda land som hotar vår frihet, men kan inte vinna ett utdraget krig mot NATO/USA. Vi är inte direkt något mål men om

Ryssland vill skydda Baltikum kan vi bli indragna. Om ryssarna utnyttjar sitt territorium och vill skydda sitt land, ligger Kaliningrad ganska nära. Om vi

ska räkna på någon hjälp västerifrån kan dess flyg nå oss på 1-2 dagar men med marktrupp tar det upp till någon vecka.

Sådant vi hade tidigare men som är numera obefintligt eller svårt att få fram är central lednings-

organisation, beredskapslager, drivmedelsreserver, ammunition, livsmedel och framförallt utbildade soldater. Vi kan nu försvara antingen Stockholmsområdet, Göteborgsområdet eller Skåne, inte alla på samma gång

Det svenska folket måste väckas!

LARS REHN

Artsoppa avnjöts efteråt av Sven Berg, Björn Andersson och Sven Wergård

Kunglig Älvsborgs Regementes Höstmiddag

Kamratföreningen firade traditionsenligt Regementets höstmiddag i våra fina mässlokaler. Ca 40 personer deltog i middagen, som avhölls den 22 oktober.

Inbjudna gäster var kommunfullmäktiges ordförande Per-Olof Höög med Lena Palmén, kommunchefen Svante Stomberg med maken Helén samt Victoria Johansson PEAB med maken Patrik. Alla samlades till en drink före själva middagen i honnörssalen, där även kvällens placeringslista fanns. Efter en halvtimmas samvaro bjöd mässdirektören Leif Nilsson deltagarna till bords.

Blivande Hvbchef Cristian Svensson med hustru Annelie

Som Kamratföreningens vice ordförande hälsade jag alla välkomna. Enligt traditionen ägnades den första skålen åt H M konungen varefter alla sjöng Kungssången och därefter utbringades ett fyrfaldigt leve för konungen.

Mässföreståndarinnan Victoria Hüttner hade komponerat en mycket välsmakande middag bestående av bl.a.

en kanapé med kräftstjärter och räkor till förrätt, därefter helstekt hjortytterfilé med kantareller som huvudrätt och slutligen Mörk chokladmousse med päronklyftor som dessert. Allt väldigt aptitligt och gott.

Undermiddagen talade bl.a. en av Regementets avgångna chefer, Per Blomquist och uttryckte sin tillfredsställelse att Kamratföreningen lyckas bibehålla det nedlagda Regementets traditioner och dessutom vördat och utvecklat dem.

Vice ordföranden utdelade under middagen två plaketter till välförtjänta deltagare. Plaketterna tilldelades dels

Victoria Hüttner för hennes utomordentligt fina sätt att hålla mässen levande och välbesökt, dels till Victoria Johansson för hennes värdefulla medverkan vid firandet av Regementets Dag 2016.

Efter kaffe och samkväm gästerna emellan vidtog dans till Stig Helgesons välspelade orkester. Uppskattad musik, tyckte de dansanta gästerna som trivdes med svängom i den härliga och fina mässmiljön, som utstrålade tradition med sitt omfattande innehåll och fina möblering. Festen höll på till midnatt varefter nöjda deltagare åtskildes.

SVEN WERGÅRD

Regeringens utredare på Mässen

Krister Andrén har varit regeringens utredare gällande försvarets krigsavhållande förmåga samt dess säkerhetsrådgivare. Han har arbetat med flera försvarsministrar och även varit ÖB:s rådgivare. Hans föredrag handlade om sin utredning, där han delgav oss sina slutsatser.

Tillsammans med inbjudna från Göteborgs Försvarsförening var vi ett 80-tal nöjda åhörare.

Han påpekade att samhället är mycket sårbart, mer sårbart än under femtio- sextiotalet beroende på att allt hänger ihop med energi, IT, Telecom och inte minst av transporter för att försörja landet med dess behov av bl.a.

livsmedel. Vi lever inte längre i det gamla bondesamhället där människorna lättare kunde skaffa sig mat för dagen. Fungerar inte elektriciteten eller vårt transportsystem dröjer det inte länge förrän samhället är lamslaget.

Tyvärr kan vi inte, hur vi än försöker, helt undvika att dras in i konfliktlägen.

Tyvärr har under de senare årtiondena vårt försvar nästan försvunnit, enligt Krister. Nästan allt har avvecklats och är borta. Han menade att vi måste ha en "krigsavhållande tröskel", med ett starkare försvar och en trovärdighet samt beredskap om vi skall kunna undvika ett angrepp.

Krister tv tackas av Svante

Många lite dystra aspekter, som tyvärr speglar vår försvarssituation.

Efter en livlig frågestund avtackade vår ordförande Svante Bergh föredragsställaren. Nöjda och belåtna efter svar på många frågor från deltagarna avslutades en intressant kväll.

LARS REHN

Arméns utveckling 2016-2020

Jag brukar normalt skriva om läget i hela Försvarsmakten. Den här gången fokuserar jag på armén. För att få ett bra underlag har jag fått hjälp av Arméchefens medarbetare.

Överste Lennart Klevenparr

Arméns utveckling och organisation från 2016 styrs ytterst av Riksdagens inriktningsbeslut. Fram till och med 2020 fokuseras utvecklingen till att implementera beslutet, varför inga avgörande organisationsförändringar kan förutses under perioden. Den viktigaste förändringen för armén är att huvuddelen av förbanden organiseras i brigader. Det är ett tydligt fokusområde att förbanden ska kunna genomföra nationella operationer i brigads ram.

Organisation

I och med införandet av den nya organisationen skapas fem mekaniserade bataljoner innehållande vardera två stridsvagnskompanier med stridsvagn 122 och två skyttekompanier med stridsfordon 90. Två hjulgående motoriserade bataljoner utrustade med pansarterrängbil 360 organiseras och en lätt skyttebataljon ska kunna lufttransporteras. Vidare inrättas två brigadspaningskompanier med stridsfordon 90 som ska kunna bidra till att fylla brigadchefernas underrättelsebehov. Slutligen organiseras en reducerad mekaniserad bataljonsstridsgrupp med utgångsgruppering på Gotland, bestående bland annat av ett skyttekompani stridsfordon 90 och ett stridsvagnskompani 122. I övrigt kvarstår i princip de förband som infördes med insatsorgani-

sationen 2014.

Arméförbanden stöds normalt av förband ur andra stridskrafter. De viktigaste förbanden på markarenan är ledningsförbanden och logistikförbanden, men även hemvärnsförbandens betydelse för markoperationerna måste understrykas.

Brigadindelning av förbanden införs successivt under perioden. De två brigaderna består normalt av två-tre mekaniserade bataljoner, en motoriserad skyttebataljon, en ingenjörbataljon, en artilleribataljon, en logistikbataljon med stödenheter, ett ledningsplatskompani, ett brigadspaningskompani och beroende på den operativa situationen en hel eller delar av en luftvärnsbataljon. Övriga förband verkar utanför brigaderna eller underställs brigadchefen alltefter läget.

Utvecklingen på längre sikt (efter 2020) kommer att framgå av nästa politiska inriktningsbeslut för Försvarsmakten. I framtagandet av underlag inför detta bedöms såväl utökningar av förbandsnumerärer som ytterligare anpassning av befintliga förband mot brigadstrukturen komma att ingå.

Pansarbekämpning

Den tredimensionella pansarbekämpningsförmågan är en framgångsfaktor för att lyckas med markstriden. I de mekaniserade förbanden är den direktriktade stridsvagnselden en avgörande komponent. Den indirekta komponenten finns i form av det stridsfordonsburna bataljonsartilleri som är under anskaffning med granater för närvarande i form av Strix. För de motoriserade skyttebataljonerna finns markgrupperade granatkastare med samma ammunition, och för direkt bekämpning anskaffas för närvarande ett uppgraderat pansarvärnsrobotsystem. På stor bredd i organisationen finns i alla förband med markstrid som huvuduppgift pansarvärnsrobot 57 (NLAW), granatgevär och pansarskott. Artilleribataljonerna kan med Bonus-granater bekämpa hårda mål. Minsystemet finns alltså kvar som en viktig komponent i pansarbekämp-

ningen men behöver på sikt en materiell uppgradering.

Luftförsvar

Luftförsvarsförmåga är på det moderna stridsfältet av avgörande betydelse. I de mekaniserade förbanden ingår luftvärnskanonvagn 90 organisatoriskt. De två luftvärnsbataljonerna optimeras i och med pågående anskaffningar för att lösa uppgifter utanför brigadramen. Det korträckviddiga systemet RB 98 utgörs av jaktroboten IRIS-T som avfyras från en bandvagnsburen lavett medan det nya luftvärnssystemet med medellång räckvidd ännu inte har en fastställd systemutformning. För ett heltäckande luftförsvar finns det behov av att utveckla luftvärnsförband som optimeras för skydd av markstridskrafter och som regelmässigt tillhör brigaderna.

Indirekt eld

Artilleribataljonerna har med Archer-systemet modern utrustning men inte den numerär som krävs för större operationer. Under perioden fram till 2020 kommer extra anskaffade pjäserna från Norge-samarbetet att omhändertaras i organisationen. Fortsatt ammunitionsutveckling bedöms på sikt att behöva ske.

Fältarbeten

Den samlade fältarbetsförmågan finns idag i de två ingenjörsbataljonerna. Under perioden 2016-2020 kommer en fortsatt organisationsutveckling att inledas för att optimera funktionen inom och utom brigaderna. Den pågående anskaffningen av broläggare utgör ett stort tillskott till förmågan till stridsteknisk rörlighet.

Logistik

Den närmaste utvecklingen består i att optimera logistikförbanden för brigaderna samtidigt som övriga förbands behov inte åsidosätts. Detta kommer att påverka förbandens organisation, men även funktionskedjornas uppbyggnad i stort.

LENNART KLEVENPARR

Kvinnor i krigstjänst

Torsdagen 27 oktober hade vi förmånen att lyssna till ett lite ovanligare föredrag. Författaren och f.d. chefsredaktören för tidningen "Militär Historia" Anna Larsdotter talade på Mässen om "Kvinnor i strid". Föredraget gav en bild om en väldigt okänd historia och vilken betydelse kvinnor haft i stridande befattningar – en förebild för de svenska kvinnor som kanske kommer att göra värnplikten i framtiden.

Anna berättade och visade bilder över både ryska, engelska och tyska kvinnliga soldater som tjänstgjorde främst inom flygvapnet. Många av dessa tjänstgjorde som förutom piloter, mekaniker, telegrafister och givetvis inom sjukvården. Hur många av oss

tänker på att just under D-dagen 1944 var 5-600 kvinnor med vid landstigningen?

Det berättades om de ryska kvinnliga piloter, som tyskarna kallade "Stalins Natthäxor, som var med och vände krigslyckan utanför Moskva. Det kunde vara riktigt förödmjukande för de tyska stridsflygarna när ryskan Lydia Litvjak sköt ner en av dem. Hon tvingade en tysk jaktpilot hoppa ut i sin fallskärm efter ett möte med "Stalingrads Ros". Han togs till fånga efter landningen. När han senare krävde att få möta sin motståndare flinade de ryska soldaterna hånfullt. In klev nämligen en liten, vacker och blond kvinna på bara 21 år. Hon satte sig och stir-

rade honom i ögonen, den tyske piloten trodde det var ett skämt tills kvinnan började tala. Mycket detaljerat gick hon igenom stridsförloppet. Den tyske piloten stirrade på henne i full beundran, tog av sin dyrbara guldring som han räckte henne.

Drygt 3.000 ryska kvinnor tjänstgjorde såsom piloter och mekaniker. Oftast var de tuffare än männen, drivna av viljan att bevisa att de dög. Vi glömer eller inte vet att hundratals engelska, tyska, amerikanska kvinnor engagerades i det egna försvaret. Det är inte bara svällande muskler som avgör, utan vanlig jävlaranamma! Glöm inte Jeanne d'Arc!

LARS REHN

Ryska prickskyttnar

Kvinnliga piloter i 2:a världskriget

Regementsmarschen

I 372 år har Älvsborgs Regemente funnits i Sjuhärad – ett av de tre Landskapsregementen som bildades av Västgöta Knektar år 1624 på Kung Gustav II Adolfs order. Regimentet har haft övningsplatser i Timmele norr om Ulricehamn, Kila Hed vid stadsdelen Göta i Borås, på Örby Hed, varifrån flytten gick till Fristad Hed 1797. Fristad Hed var den första exercisplats där det byggdes permanenta hus, t ex. stora baracker. Senare byggdes den fina officersmässen som fortfarande finns kvar och som nu används som samlingslokal. Där inne hänger fortfarande tavlor där man kan läsa namnen på de slag regimentet varit med om.

När regimentet flyttade till Borås plockades några byggnader ner och uppfördes senare på den nya platsen, bl.a. det fina huset som inhyste markententrit och en mäss uppe vid kullen där vårt soldattorp nu finns.

Till minne av Kungl Älvsborgs Regementes flyttning och soldaternas marsch från Fristad Hed till garnisonsstaden Borås 1914, hedrar vi de senaste åren minnet av detta med en liknande marsch. Så även i år 2016.

De som nu går sträckan från Fristad till före detta I 15 i Borås, är medlemmar i vår kamratförening tillsammans med Älvsborgs Hemvärnsbataljon och övriga spänstiga från bygden, som vill vara med och gå de 18 kilometrarna.

Årets marsch gick den 8 oktober och vid starten spelade Hemvärnets musikkår för alla både åskådare och de marschklara entusiasterna. Roligt är det finns så många kvinnor som är med och går, både bland hemvärn samt övriga deltagare. Liksom föregående år tog major Thomas Larsson emot sina soldater vid den gamla minnesstenen och beordrade "Parad för fanan". Ett trevligt inslag i marschen är att de senaste åren har ett tiotal ryttare klädda i Karolineruniform, däribland en nioårig flicka, deltagit.

Marschen går utmed Öresjöns vackra strand och fortsätter uppe på Ryda Åsar, vidare genom Ramnaparken till målet inne på gamla regementsområdet

Deltagare ur Karolinerryttarna

vid Laddatorpet. Under vägen har deltagarna tillfälle att på två ställen inta vätska och bullar, som Hemvärnet ordnar. Även vid målet fanns det serviceinriktade Hemvärnet, vars kockar både lagat och serverade god mat och dryck som marschdeltagarna fick njuta av.

Deltagarna i marschen erhåller en snygg medalj som hängs runt halsen efter målgången.

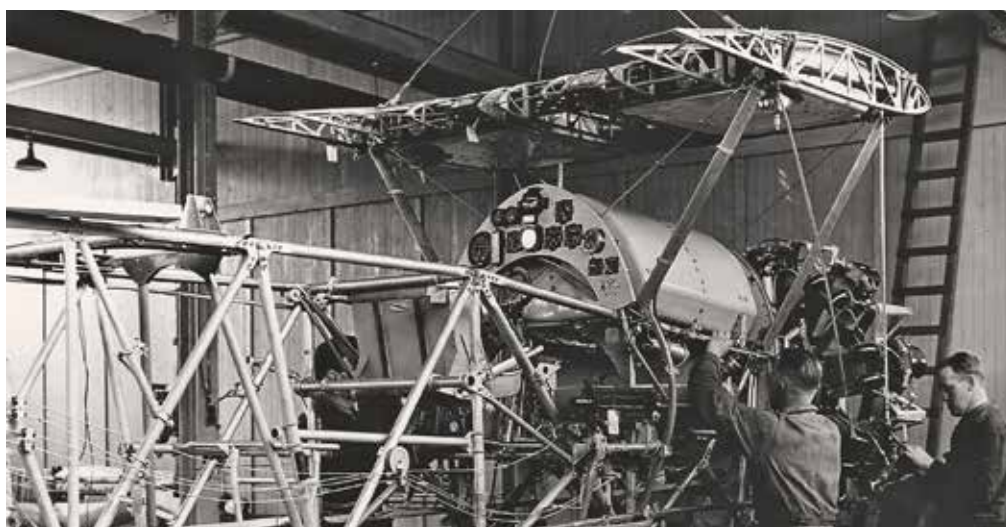
LARS REHN

*Leo Sjövägn o Kjell Nyberg:
Vi var först i mål!*

Götaverkens flygplanstillverkning på 30- och 40-talet

Allt färre göteborgare minns längre det mäktiga ljudet av nithammare från Norra Älvstranden. Våra fartygsvarv representerar likväl en av stadens historiskt viktigaste näringar, även om den sista flydockan nyligen bogserats bort. Vår försvarsmakt har många gånger anlitat göteborgsvarven, t ex för pansarskeppet Sverige, som var vårt flaggskepp under både 1:a och 2:a världskriget. Men att Götaverken tillverkade flygplan till Försvaret vid 2:a världskriget är nog mindre bekant. Här redogör flyghistoriker Ulf Delbro för hur detta gick till.

Montering på Götaverken av flygkropp till B4

Ulf Delbro

Götaverken i Göteborg var i början av 1930-talet världens största skeppsvarv. Men företaget var känsligt för konjunktursvängningar, och ledningen sökte därför nya vägar att bredda verksamheten. Flyget förväntades ha en mycket intressant framtid, inte minst inom försvaret, och då flygindustrin i Sverige endast bestod av ett fåtal företag beslöt styrelsen 1934 att starta en Aeroplanavdelning.

Man fick 1935 beställning av Flygvapnet att tillverka tre stycken störtbombflygplan av typ Hawker Hart, med svensk beteckning B4. Blev beställaren nöjd med flygplanen ställdes ytterligare beställningar i utsikt. Götaverken hade nu gett sig in på ett område, som man var totalt obekant med, vilket innebar en lång inlärningsprocess som tillsammans med andra faktorer orsakade avsevärda förseningar i produktionen. Den avtalade leveranstiden kunde därför inte innehållas, vilket gjorde beställaren missnöjd. Kvaliteten på flygplanen var emellertid mycket hög. Några fler beställningar från försvaret blev

det dock inte, och företagsledningen var inställda på att lägga ner Aeroplanavdelningen.

Men, istället drog man nytta av den kompetens som byggts upp, och 1938 skaffade man tillverkningslicens för ett sportflygplan, ett tvåsitsigt amerikanskt Rearwin 9000. Man kallade flygplanet GV 38. Totalt tillverkades 14 exemplar 1938-39, men efter krigsutbrottet 1939 blev sportflyg av bl.a. bränsleransoneringskäl ej tillåtet och marknaden försvann. 1941 lades därför Götaverkens Aeroplanavdelning ner. Men än i dag flyger en GV 38, SE-AHG, ägd av Göteborgs Veteranflygsällskap, som dessutom äger ytterligare två GV 38:or, nu under renovering.

Nu kunde det varit slut med flygplanverksamhet för Götaverken, men så blev det inte. Finland hade i slutet av 1930-talet beställt ett stort antal krigsflygplan från bl.a. Italien, Frankrike, England och USA, som skulle levereras omonterade. När Sovjet anföll Finland den 30 november 1939, som var starten på det s.k. vinterkriget, bad Finland Sverige om hjälp med monteringen. Flera svenska företag ställde upp, bland dem Saab i Trollhättan, ABA i Malmö och Götaverken. Totalt

monterades i Sverige 158 flygplan avsedda för Finland under kriget.

Götaverken åtog sig först att montera 16 st italienska jaktflygplan av typ Fiat G.50. Man fick disponera den s.k. Blå hangaren på Torslanda. Flygplanen kom i januari 1940 nedmonterade i lådor, och monteringen skedde av Götaverkens personal från Aeroplanavdelningen under sträng sekretess och polisbevakning. När dessa flygplan monterats fortsatte man först med 9 st engelska spaningsflygplan av typ Westland Lysander och därefter monterades 12 italienska, dubbeldäckade jaktflygplan av typ Fiat CR. 42 – kallat ”det sista stridande biplanet”.

Dessa Fiat-flygplan hade köpts av Sverige med insamlade medel på initiativ av kyrkoherde Isaac Béen i Göteborg. När de var klara för leverans var vinterkriget över och Finland bad att i stället få de insamlade pengarna, närmare sex miljoner kronor. Så blev det och svenska Flygvapnet övertog dessa flygplan. Flygvapnet köpte därpå ytterligare 60 st av samma typ och alla stationerades som jaktflygplan med benämningen J11 på den 1940 nyuppsatta flygflottiljen F9 på Säve utanför Göteborg.

De som är intresserade av Götaverkens flygplanverksamhet är välkomna att besöka flygupplevelsecentret Aero-seum på Säve. Där disponerar Göteborgs Veteranflygsällskap utrymme för bygg- och renoveringsverksamhet, och där finns två GV 38:or att beskåda. En av dem, den först tillverkade, SE-AHC, i närmast flygfärdigt skick. Men, som nämnts äger man även världens enda luftvärdiga GV 38, och den flyger man med på flygfältet i Alingsås där man har hangar och klubbstuga.

ULF DELBRO

Veteranerna på Tall Ships Regatta

Försvarsmakten hade en utställning i Frihamnen den 2-6 september i samband med att båtarna som medverkade i Tall Ships Regatta hade målgång i Göteborg.

Anders ger direktiv på morgonen

De flesta vapengrenar var representerade och personal från en stor del av Sverige deltog. Alla som tjänstgjorde skulle ju också ha något att stoppa i magen för att kunna arbeta i 5-6 dagar.

Uppdraget att ombesörja förplägningen sköttes av Elfsborgsgruppens logistik-avdelning och för att kunna klara av detta deltog en del Veteraner eftersom ordinarie Hv:s förplägnadspersonal hade sina arbetsgivare att ta hänsyn till.

Det startade redan på onsdag den 31 augusti genom att Anders Pedersen och undertecknad tillsammans med organisatören av utställningsplatsen, Ali Ravan, var nere vid Frihamnen och rekognoserade var det var lämpligast att ställa upp koket. Vi måste kunna ansluta el, vatten, avlopp mm och vara avskilda från allmänheten som skulle se på båtar och Försvarsmaktens utställning.

Nästa dag var det så dags att transportera ner fyra containers, (kök, kyl, livsmedel och material) samt två kokkärror och att etablera dessa med vatten och el, diskplats mm. Till kvällen var vi redo att börja laga mat. Tidigt på fredag morgon kom den första leveransen av livsmedel och sen var det bara att köra igång.

Tältet där utställningspersonalen skulle äta låg alldeles intill kokplatsen, så det var inga problem med leveranserna av färdig mat till serveringen. Under lördag o söndag hade vi förstärkning av två ordinarie Hv-kokgrupper och det var ju bra att det fanns avlösning. Varje dag serverades frukost (för vaktstyrkan), kaffe o fralla kl 09.00,

En vacker fullriggare från Holland

lunch 11.30-13.00, kaffe o bulle 1400-1600, middag 16.30-18.00 och slutligen kvällsmål 19.00-21.00.

Så höll vi på fram till och med tisdag den 6:e då vi efter middagen rev ned det hela som vi byggt upp samt transporterade allt tillbaka till Kärningberget. Därefter skulle detta vårdas för att vara klart för användning vid kommande övningar. Detta fixades av det ordinarie tisdagsgänget som hjälper Anders P.

Att det hela var mycket uppskattat förstod vi av alla de lovord vi fick från de som kom och åt. Under dessa dagar fick vi naturligtvis också chansen att gå runt och titta på alla vackra skepp som deltagit i Regattan.

En mycket bra utställning, en trevlig vecka och ett mycket bra kamratskap mellan alla utställningsdeltagare och oss som stod för skaffningen.

BENGT G TÖNNÄNG
FOTO: K DALESJÖ

FAKTA

Göteborgs Hemvärns Veteranförening - GHVF

Du är välkommen att bli medlem i vår förening. Medlemskap i föreningen kan erhållas av varje Hemvärnsveteran, samt de som aktivt arbetat för Hemvärnets bästa under många år. Vår målsättning är bland annat att främja och utveckla den sociala gemenskapen hos våra medlemmar, att främja studier och studiebesök i ämnen som berör försvaret och samhället och att anordna kamratträffar/möten/resor under gemytliga former.

Kontakta vår ordf. B.G.Tönnäng 0703-581594 eller sekr. J Jörgensen 0708-255452

Du kan också anmäla dig på www.ghvfgb@gmail.com

Vi gratulerar 2017

Dag	År	
11-jan	70	Yvonne Hermansson
13-feb	65	Claes G Billingsdal
8-mar	85	Carin Almingar
10-apr	75	Doris Pedersen
14-apr	75	Tomas Borgström
17-maj	80	Bengt Rutgersson
31-maj	85	Bertil Pettersson
16-juni	65	Jan Frohm
22-juni	75	Bo Hejdenberg
22-juni	80	Kent Hellqvist
29-juli	65	Uolevi Auvinen
1-sept	80	Lennart Granqvist
22-sept	90	John Svensson
26-sept	90	Clarence Hall
20-nov	75	Eva Plantén
20-nov	65	Marie-Louise Borin
27-nov	85	Göran Johansson
14-dec	80	John Jörgensen
20-dec	70	Kjell Dalesjö

B POSTTIDNING
Returadress:
Älvsborgarna, Göteborgs Garnison
Box 5155, 426 05 V Frölunda

20558569

FÖRENINGEN FÖR GÖTEBORGS FÖRSVAR

Föreningen har sedan dess bildande 1912 haft som ändamål ”att under samverkan med militär eller annan myndighet stärka rikets försvar inom Göteborg och Västsverige”.

Föreningen anordnar försvars- och säkerhetspolitiska informations möten, seminarier och debatter där kvalificerade deltagare från politik, myndigheter och akademi bidrar.

Som medlem får man den fristående försvarstidningen ”Vårt Försvar”.

För att bli medlem betalas medlemsavgiften på 200 kronor för ständigt medlemskap till föreningens bankgiro 5703-5263. Skicka samtidigt ett mejl till sekreterare@goteborgsforsvar.se med ditt namn, adress och telefonnummer.

FÖRENINGEN HAR EN EGEN HEMSIDA:

www.goteborgsforsvar.se Surfa in och ta del av vårt program med föreläsningar och annan information!

Oktobernumret innehöll många läsvärda artiklar om hybridkrigföring, dvs osynligt våld, it-angrepp, psykologisk krigföring och propaganda, odemokratisk påverkan mm. Givetvis även många andra initierade analyser angående omvärlden och dess påverkan på oss.

**Återanvänd gärna tidningen genom att låta den hitta nya läsare.
Arbetsplatsens fikarum, släkting, pizzabutiken, frisören, idrottsklubben osv.**